

DET SKATTERETTLIGE KONTINUITETSPRINSIPP OG UTFLYTTINGSSKATT PÅ AKSJER

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 608

Leveringsfrist: 25.11.2009

(* regelverk for masteroppgave på:

<http://www.jus.uio.no/studier/regelverk/master/eksamensforskrift/kap6.html>)

Til sammen 17 223 ord

23.11.2009

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Problemstilling	1
1.2	Oppbygning av oppgaven	3
1.3	Historikk	5
1.4	Metode	7
<u>2</u>	<u>OVERGANG AV EIENDOMSRETT PÅ FORMUESGODE VED ARV ELLER GAVES</u>	
2.1	Skillet mellom arveavgift og skatteplikt	8
2.1.1	Arveavgift	8
2.1.2	Inntektsskatt	9
2.2	Transaksjonene arv og gave	9
2.2.1	Arv	10
2.2.2	Gave	10
2.3	Personkretsen	12
2.3.1	Alminnelig eller begrenset skatteplikt	12
2.3.2	Avgrensning ved Arveavgiftsloven	14
2.4	Begrepet skatteposisjon	15
2.5	Verdsettelse	17
2.5.1	Generelt	17
2.5.2	Verdsettelse etter Skatteloven	17
2.5.3	Verdsettelse etter Arveavgiftsloven	18
2.5.4	Aal § 14 femte ledd	21
2.6	Sktl. § 9-7	23

<u>3</u>	<u>PRINSIPPENE OM DISKONTINUITET OG KONTINUITET</u>	<u>25</u>
3.1	Diskontinuitet	25
3.2	Kontinuitet	27
<u>4</u>	<u>AKSJONÆRMODELLEN</u>	<u>28</u>
4.1	Skattepliktig utbytte	30
4.2	Sktl. § 10-12	30
4.3	Skjerming i lovlig utdelt utbytte	31
4.4	Skjerming	32
4.5	Skjerming for utenlandsk aksjonær	35
4.6	Realisasjon av aksje	37
<u>5</u>	<u>SKATTELOVEN § 10-33</u>	<u>38</u>
5.1	Forholdet til aksjonærmodellen	38
5.2	Sktl. § 10-33 første ledd	38
5.2.1	Aksjer	39
5.2.2	Arv eller gave	39
5.2.3	Bestemmelsens personkrets	40
5.2.4	Skatteposisjonene	42
5.3	Virkningsprinsippet	43
5.3.1	Kontinuitet i normalttilfellet	43
5.3.2	Sktl § 10-33 i forhold til verdsettelsesbestemmelsene i arveavgiftsloven	44
5.3.3	Kontinuitetsprinsippet satt til side fordi aksjen har sunket i verdi	45
5.4	Dødsbo og gjenlevende ektefelle	45
5.4.1	Dødsbo	45

5.4.2	Gjenlevende ektefelle	46
5.5	Gavesalg	47
5.5.1	Begrepet gavesalg	47
5.5.2	Gevinst ved gavesalget	48
5.5.3	Tap ved gavesalget	49
5.6	Realisasjon av arvet aksje	50
5.7	Skjerming på arvet aksje	50
5.8	Kontinuitet ved utenlandsforhold	50
6	<u>GEVINSTBESKATNING VED UTFLYTTING</u>	52
6.1	Innledning	52
6.2	Forholdet mellom intern rett, skatteavtaler og EØS-retten	54
6.2.1	Intern rett og forholdet til skatteavtaler	54
6.2.2	Generelt om forholdet til EØS-reglene	56
6.3	Sktl § 10-70	56
6.4	Sktl § 2-3 fjerde ledd	60
6.5	Gave og arv ved utflytting	61
6.6	Gevinstbeskatning av utenlandsk aksjonær	62
7	<u>LITTERATURLISTE</u>	63
8	<u>LISTER OVER TABELLER OG FIGURER M V</u>	A

1 Innledning

Innføringen av aksjonærmodellen for aksjer innebærer at skatteplikt utsettes til utbytteutdeling eller realisasjon. Dette medfører at det gis skattekreditter. I denne oppgaven vil jeg se på regler som skal sikre at disse skattekredittene kommer til beskatning. I første rekke vil jeg se på regler knyttet til arv og gaveoverføring, men også regler i forhold til utflytting.

1.1 Problemstilling

Tema for oppgaven er først og fremst det skatterettslige kontinuitetsprinsipp ved eiendomsovergang av aksje ved arv eller gave jfr. Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (sktl) § 10-33. Prinsippet har betydning for arvingens skatterettslige stilling etter arvefallet.

Kontinuitetsprinsippet ble innført på grunn av aksjonærmodellen, og hindrer at skattekreditter blir endelige. Aksjonærmodellen ble innført i 2005 og gjelder for beskatning av personlige aksjonærers utbytte jfr. sktl § 10-11 og sktl § 10-12. Videre gjelder aksjonærmodellen også ved gevinstbeskatning ved realisasjon av aksje jfr. sktl § 10-31 første ledd. Utbytte utover et årlig skjermingsfradrag blir skattlagt som alminnelig inntekt jfr. sktl § 10-12 første ledd.

Aksjonærene i selskapet bestemmer i fellesskap om, og i så fall hvor mye som skal deles ut av utbytte, innenfor rammene av kapittel 8 i Lov av 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (asl) og Lov av 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (asal). Dermed gir aksjonærmodellen muligheter for å opparbeide skattekreditter. Skattekreditter oppstår ved at overskuddet akkumuleres i selskapet, og oppløses først når utbytte deles ut eller aksjene realiseres.

Arv eller gaveoverføring regnes ikke som realisasjon jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a. Denne formen for formuesoverføring utløser dermed ikke inntektsskatt for arvelater eller gavevter. Dette skulle bety at skattekreditter i prinsippet blir endelige.

Videre utløser heller ikke arv eller gaveoverføring inntektsskatt for arving eller mottaker da formuesforøkelse ved arv og gave ikke regnes som inntekt jfr. sktl § 5-50. I stedet blir arvingen arveavgiftspliktig jfr. Lov av 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (aal) § 2. Ved arv av aksjer følger det av aal § 11 at de arvede midlene skal verdsettes til omsetningsverdien etter arveavgiftsloven. Den skatterettslige hovedregel er at arvingens skatterettslige inngangsverdi blir satt til det samme som omsetningsverdien. Dette kalles prinsippet om diskontinuitet. Ved bruk av dette prinsippet ville opparbeidede skattekreditter bli endelig skattefrie dersom aksjer innenfor aksjonærmodellen ble overført ved arv i motsetning til å bli realisert.

Innføringen av kontinuitetsprinsippet for aksjer medfører at arvingen eller gavemottakeren trer inn i arvelaters eller givers skatteposisjoner. Det betyr at urealisert verdistigning og skjermingsgrunnlag overtas av arvingen. Som vilkår for at kontinuitetsbestemmelsen i sktl § 10-33 skal komme til anvendelse må både arvelater eller giver, og arving eller gavemottaker ha alminnelig skatteplikt til Norge jfr. sktl § 2-1. Dette innebærer at hvor aksjer overføres ved arv eller gave til person skatterettslig bosatt i utlandet, blir skattekredittene endelige. For meg blir det derfor viktig å avgrense personkretsen i forhold til hvem som er omfattet av kontinuitetsprinsippet, og da særlig i forhold til personer bosatt i utlandet.

Et annet tema for oppgaven blir de skattekreditter knyttet til aksjonærmodellen som kan bli endelig skattefrie ved at aksjonæren flytter til utlandet før realisasjon av aksjene. En realisasjon etter utflytting vil i utgangspunktet medføre skattefrihet for eventuell gevinst.

Norsk skattelovgivning har to alternative bestemmelser som skal søke å hindre dette. Hovedregelen er at urealisert verdistigning på aksjene blir beregnet som om aksjene var realisert siste dag før skattemessig utflytting jfr. sktl § 10-70 første ledd. Skatteplikten er betinget av realisasjon innen fem år etter dette tidspunktet.

Dersom vilkårene etter denne bestemmelsen ikke er oppfylt kan det være at skatteyteren allikevel blir skattepliktig for gevinst på visse aksjer dersom de realiseres innen fem år etter utflytting jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd. Et poeng blir dermed å vise hvor § 2-3 fjerde ledd kommer til anvendelse. Som det vil fremgå av redegjørelsen av disse bestemmelsene innebærer sktl § 2-3 fjerde ledd en mer vidtgående skattlegging enn det som følger av sktl § 10-70. Jeg vil gå inn på disse bestemmelsene i slutten av oppgaven.

Ved drøftelsen av det skatterettslige forholdet til utlandet vil de skatteavtaler Norge har inngått med andre stater ha bestemmelser som kan innskrenke, eller utvide reglene i intern norsk rett. Det samme gjelder EØS-reglene. Disse reglene kommer jeg i en viss grad inn på mot slutten av oppgaven, ved behandlingen av reglene om skattlegging ved utflytting.

Overgangsreglene som ble gitt i forbindelse med innføringen av aksjonærmodellen og kontinuitetsprinsippet vil det ikke bli redegjort for.

1.2 Oppbygning av oppgaven

I kapittel 2 vil det først gis en kort redegjørelse av forskjellen mellom plikten til å svare arveavgift og plikt til å svare inntektsskatt. Disse regelsettene henger nøye sammen, særlig på kontinuitetsprinsippets anvendelsesområde. Videre redegjør jeg for transaksjonene arv og gave. Kontinuitetsprinsippet kommer hovedsaklig til anvendelse ved overføring av eiendomsrett til aksjer ved disse transaksjonene. Deretter gjør jeg en avgrensning av personkretsen som er aktuell videre i oppgaven. Det vil særlig bli gjort et skille mellom fysiske og juridiske personer, samt forskjellen mellom alminnelig og begrenset skatteplikt. Jeg vil så redegjøre for begrepet skatteposisjon. Deretter forklarer jeg verdsettelsesreglene i skatteloven og arveavgiftsloven. Det må skilles mellom verdsettelse av børsnoterte og ikke-

børsnoterte aksjer. Disse reglene har betydning for verdsettelsen av aksjene ved arveovergang, og får derfor betydning ved fastsettelsen av de ulike skatteposisjonene etter sktl § 10-33. Avslutningsvis i kapitlet gjør jeg rede for sktl § 9-7.

Kapittel 3 gir først en redegjørelse av prinsippet diskontinuitet. Ved overgang av andre formuesgoder enn aksjer vil det fremdeles være dette prinsippet som kommer til anvendelse. Deretter gis en kort beskrivelse av prinsippet om kontinuitet.

I kapittel 4 gis en redegjørelse av aksjonærmodellen. Modellen er utgangspunkt for beregning av aksjonærens skatteplikt på utbytte samt skatt på gevinst ved realisasjon. De skatteposisjoner som inngår i aksjonærmodellen er de samme som går over på arving eller gavemottaker ved kontinuitet etter sktl § 10-33. Jeg vil kort gå igjennom de ulike vilkårene som må være oppfylt for at aksjonærmodellen skal komme til anvendelse.

Kapittel 5 omhandler bestemmelsen om kontinuitet i sktl § 10-33. Jeg vil innledningsvis kort forklare forholdet til aksjonærmodellen. Deretter gir jeg en redegjørelse for vilkårene for at kontinuitetsprinsippet skal komme til anvendelse. Herunder gis eksempler på tilfeller som vil falle utenfor bestemmelsens anvendelsesområde. Jeg vil så gi et eksempel på hvordan kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse i et normalt tilfellet, før jeg viser hvordan prinsippet kan bli satt til side til tross for at vilkårene i sktl § 10-33 er oppfylt. Videre gis en redegjørelse for kontinuitetsprinsippet hvor et dødsbo eller en gjenlevende ektefelle trer inn i arvelaters skattemessige posisjoner. Deretter vil jeg gjøre rede for kontinuitetsprinsippet hvor eiendomsovergang av aksjene skjer ved gavesalg. Endelig vil jeg kort forklare kontinuitetsprinsippet ved utenlandsforhold.

I kapittel 6 går jeg inn på bestemmelsene om skattlegging av gevinst på aksjer ved utflytting i sktl § 2-3 fjerde ledd og sktl § 10-70. Innledningsvis i dette kapitlet vil jeg kort forklare forholdet til utenlandsk rett ved skatteavtaler og EØS retten. Deretter vil jeg gjøre rede for sktl § 10-70 og denne bestemmelsens anvendelsesområde. Videre vil jeg gi

en redegjørelse for når sktl § 2-3 fjerde ledd kommer til anvendelse. Avslutningsvis ser jeg på overføring av aksje ved arv eller gave etter skattemessig utflytting.

1.3 Historikk

Før innføringen av aksjonærmodellen og kontinuitetsprinsippet gjaldt den såkalte godtgjørelsesmetoden. Etter denne metoden ble lovlig utdelt aksjeutbytte regnet som alminnelig inntekt. Dette fikk man så et godtgjørelsesfradrag for i skatt av alminnelig inntekt. Da dette fradraget tilsvarte utbyttet, førte det til at utbytte i utgangspunktet var skattepliktig, men at det i realiteten ble skattefritt.¹

Før innføringen av kontinuitet ved arv eller gaveoverføring av aksje, var hovedregelen etter daværende gjeldende rett diskontinuitet. Prinsippet går ut på at den som overtar formuesgodet får sine skatteposisjoner fastsatt etter forholdene på tidspunktet for eiendomsovergangen. Man overtok ikke arvelaters eller givers skatteposisjoner. Selv om arvede aksjer ved dette prinsippet kunne skrives opp til omsetningsverdi ved arvefallet, ville ikke dette ha betydning for de skattemessige verdiene til selskapet.² Oppskrivning av aksjeverdien ville bare ha betydning for aksjonæren. Selskapet selv ville ikke bli noe mer verdt. Begrepet diskontinuitet vil bli nærmere forklart nedenfor.

Kontinuitetsprinsippet for aksjer overført ved arv eller gave ble innført i forbindelse med innføringen av aksjonærmodellen, og innebærer et unntak fra prinsippet om diskontinuitet.³ Reglene trådte i kraft 1. januar 2006.

Prinsippet om skatterettslig kontinuitet ble første gang foreslått i Ot.prp. nr. 35 (1990-1991). Her ble det foreslått innføring av kontinuitet for overføringer ved arv eller gave,

---

¹ Torgrimsen Bjørn, 2006, s. 207

² Ot.prp.nr. 35 (1990-1991) pkt. 25.2

³ Zimmer Frederik, 2006, s. 337

både i og utenfor næring.⁴ Forslaget ble opprettholdt i Ot.prp. nr. 16 (1991-1992).⁵ Disse forslagene gjaldt ikke kontinuitet bare for overgang av aksjer, men for formuesgoder generelt. Dette forslaget om generell kontinuitet ble imidlertid ikke innført.

Det kontinuitetsprinsippet som nå er innført kommer til anvendelse hvor aksjer og andeler i deltakerlignede selskaper skifter eier ved arv eller gaveoverføring jfr.

sktl § 10-33 jfr. § 10-46. Noe av bakgrunnen for innføringen av kontinuitetsprinsippet var at arvefall og gaveoverføringer tidligere i stor grad førte til et endelig skattefritak på ubeskattede reserver, noe som ble ansett å være uheldig.⁶ Man fryktet at aksjer som hadde steget verdi ville bli overført til kommende generasjoner for å oppnå høyere skjermingsgrunnlag.⁷ Særlig aktuelt kunne dette være i familieeide aksjeselskaper. Dersom de eldre aksjonærene har lave inngangsverdier på sine aksjer, og aksjene har steget mye i verdi kunne det lønne seg å overføre aksjene til den yngre generasjon. Disse ville da få omsetningsverdien på overføringstidspunktet som sin inngangsverdi, og grunnlag for skjerming. På denne måten kunne den yngre generasjonen ta ut mer utbytte skattefritt. Ved innføringen av kontinuitetsprinsippet unngår man å gjøre denne skattekreditten endelig.

Ved innføringen av skjermingsmetoden så man også problemene med at norske skatteyttere med aksjer i norske selskaper kunne flytte utenlands for å realisere aksjer, og unngå skatt på opparbeidede urealiserte gevinster.⁸ Man ville altså hindre skattemotivert utflytting. Aksjonærmodellen gir muligheter for å opparbeide betydelige gevinster på aksjer, og ved å flytte til et land med lavere skattlegging enn i Norge ville det vært en fordel å flytte ut før man realiserte aksjene. Ved innføringen av utflyttingsskatt i sktl § 10-70 blir denne

---

⁴ Pkt. 25.1

⁵ Pkt. 2.1

⁶ Ot.prp.nr. 35 (1990-1991) pkt. 25.3.1

⁷ Zimmer Frederik, 2006, s. 337

⁸ Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.1

muligheten nå avskåret ved at det beregnes gevinst som om aksjene skulle vært realisert dagen før bostedsvilkåret opphører.

1.4 Metode

Oppgaven vil gi en fremstilling av gjeldende rett med utgangspunkt i de alminnelige rettskildemessige prinsipper.

Det vil i stor grad bli lagt vekt på de ulike lovers ordlyd og deres forarbeider. Dette er også det vanlige utgangspunktet etter rettskildelæren. De ulike bestemmelsers formål vil også vektlegges. Rettspraksis blir normalt tillagt stor vekt når man skal komme frem til gjeldende rett. De reglene som hovedsakelig blir gjennomgått i denne oppgaven er derimot såpass nye, at det så vidt jeg kan se, ennå ikke foreligger rettspraksis som kan belyse reglenes anvendelsesområde.

I forhold til de problemstillinger som reiser seg ved utenlandsforhold vil særlig de skatteavtaler som Norge har med andre land være en viktig rettskilde. Skatteavtalene har rang som formelle lover. I tillegg vil EØS retten spille inn, selv om den i utgangspunktet ikke gjelder på skatterettens område.

Juridisk teori vil også bli benyttet til en viss grad. Det gjelder både bøker og juridiske artikler. De juridiske artikler som blir benyttet er lastet ned fra Idunn.no.

Forskrifter vil i visse sammenhenger bli benyttet for en nærmere presisering av gjeldende rett.

I tillegg vil det bli gjort visse henvisninger til Lignings-ABC, som fungerer som en håndbok for ligningsmyndighetene. Denne har rang som instruks, og kan derfor ikke tillegges like mye vekt som de formelle lover.

2 Overgang av eiendomsrett på formuesgode ved arv eller gave

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for begreper som blir viktige for forståelsen av bestemmelsen om kontinuitet i sktl § 10-33, og til en viss grad skatt ved utflytting i sktl § 10-70. Blant annet gjelder det avgrensningen mellom inntektsskatt og arveavgift. Videre er det særlig transaksjonene arv og gave som er gjenstand for kontinuitetsprinsippet. Personkretsen som omfattes av aksjonærmodellen og kontinuitetsprinsippet vil også avgrenses i dette kapitlet. Videre vil jeg også forklare begrepene skatteposisjon og verdsettelse.

2.1 Skillet mellom arveavgift og skatteplikt

Ved et generasjonsskifte, uavhengig av om det skjer ved arv eller gave, vil det skje et arveavgiftoppgjør, hvor de arveberettigede må svare arveavgift for de arvede formuesgoder jfr. aal § 2. De skal derimot ikke samtidig svare inntektsskatt for de arvede fordeler, selv om det skjer en formuesforøkelse, jfr. sktl § 5-50 tredje ledd. Plikten til å svare inntektsskatt gjør seg derimot gjeldende ved en eventuell realisasjon av de arvede formuesgoder jfr. sktl § 5-1 annet ledd jfr. sktl § 9-2 første ledd. Eiendomsoverføring av aksjer ved arv eller gave skiller seg fra overføring av andre typer formuesgoder ved at arvelaters eller givers skatteposisjoner overføres til arving eller gavemottaker ved kontinuitetsprinsippet, jfr. sktl § 10-33 første ledd.

2.1.1 Arveavgift

Det følger av aal § 2 første ledd at det skal svares avgift på all arv, samt gave og i visse tilfeller del av gave når det er omfattet av et av alternativene i aal § 2 første ledd bokstav a til f. Et vilkår for at arvingene må svare avgift er at arvelater var bosatt i Norge, eller hadde norsk statsborgerskap ved dødsfallet jfr. aal § 1 første ledd. Dersom en gave blir overdratt i løpet av de siste seks månedene før giverens død, skal det svares arveavgift også av denne gaven jfr. aal § 2 annet ledd.

Arv eller gave som en person mottar fra sin ektefelle eller samboer, er derimot ikke arveavgiftspliktig jfr. aal § 4 fjerde ledd.

Videre er det den som erverver midlene som er avgiftspliktig, jfr. aal § 3 første ledd. Hvor aksjer blir overført ved arv eller gave blir arvingen eller gavemottakeren arveavgiftspliktig.

2.1.2 Inntektsskatt

Formuesforøkelse ved arv eller gave er som sagt ikke regnet som skattepliktig inntekt for arving eller gavemottaker jfr. sktl § 5-50 tredje ledd. Man skal derfor ikke betale inntektsskatt for de ervervede formuesgoder i tillegg til arveavgiften. Zimmer sier at man kan se på arveavgiften som en inntektsskatt skreddersydd for arveervert.⁹ I realiteten vil man se på arveavgiften som en slags skatt til staten for den formuesforøkelsen som arven innebærer.

I utgangspunktet kommer en urealisert gevinststigning til beskatning ved realisasjon av gjenstanden jfr. sktl § 5-1 annet ledd. En typisk form for realisasjon er salg jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a. Arveovergang og gaveoverføring er derimot ikke en form for realisasjon i skattelovens forstand jfr. sktl § 9-2 tredje ledd bokstav a og b. Det betyr at arvelater eller giver ikke blir inntektsbeskattet for urealisert gevinst ved arvefallet eller gaveoverføringen. Dersom arvingen velger å realisere formuesgjenstanden etter arveoverføringen vil han bli inntektsbeskattet hvis han sitter igjen med en gevinst. For aksjer vil han uansett blir beskattet for mottatt utbytte jfr. sktl § 10-31 første ledd.

2.2 Transaksjonene arv og gave

Kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse ved to typer transaksjoner. Det er overføring av aksjer ved arv eller gave jfr. sktl § 10-33 første ledd. I tillegg omfatter

---

⁹ Zimmer Frederik, 1978, s. 9

kontinuitetsprinsippet transaksjonen gavesalg, som vil bli nærmere redegjort for i kapittel 5.

2.2.1 Arv

Uttrykket arv benyttes i flere av skattelovens bestemmelser, uten at det gis noen nærmere forklaring av begrepet. Jeg finner det allikevel naturlig at den skatterettslige forståelsen av ordet samsvarer med det man vanligvis legger i begrepet.

Med arv må for det første forstås legalarv. Det vil si arv man har krav på etter reglene i Lov om arv (al) kapittel 1. Typisk er det avdødes livsarvinger, blant annet ektefelle, barn og barnebarn som omfattes av disse bestemmelsene.

For det andre omfattes arv etter testament, etter al § 48. Testamentsarv er særlig aktuelt dersom arvelater ønsker at andre enn legalarvingene skal arve ham. Testamentsarvinger kan omfatte enhver arvelater ønsker å tilgodese, både enkeltpersoner, organisasjoner og lignende.

De nærmere bestemmelsene i arveloven vil det ikke bli nærmere redegjort for i denne oppgaven.

2.2.2 Gave

Den andre transaksjonsformen som omfattes av kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33 er gaveoverføring. Hva som ligger i begrepet "gave" fremgår ikke av ordlyden i sktl § 10-33. Skatteloven har heller ingen definisjon av dette begrepet i andre bestemmelser.

Arveavgiftsloven har derimot en beskrivelse av hva som skal legges i begrepet for denne lovens virkeområde. Det fremgår av aal § 2 syvende ledd at "Enhver økonomisk fordel som oppnås ved foreldelse eller ettergivelse av gjeld, eller ved kjøp, bytte, leie, lån,

interessentskapsavtale eller annen rettshandel hvor mottakeren ikke har svart fullt vederlag, blir å regne som gave”.

I forhold til Arveavgiftslovens bestemmelser omfattes altså de transaksjoner hvor mottakeren yter et visst vederlag. Dette blir i sktl § 10-33 tredje ledd behandlet som gavesalg.

Av aal § 2 tredje ledd fremgår det at en gave skal anses gitt når giveren med endelig virkning har gitt fra seg rådigheten, eller den vesentlige rådigheten over den.

I juridisk litteratur blir gavebegrepet definert på noe ulike måter. I følge Lødrup er det vanlig å definere gave som ”en vederlagsfri formuesoverføring fra giveren i den hensikt å berike mottakeren”.¹⁰ Den som mottar gaven skal med andre ord ikke yte noe tilbake til giver. Videre må giveren ha en hensikt om å berike mottakeren. Harboe sier at det etter Arveavgiftsloven ikke kreves at det foreligger gavehensikt hos giveren av gaven.¹¹

For denne oppgaven vil gave forstås som en formuesoverføring der mottakeren ikke yter noe tilbake til giveren.

Kontinuitetsprinsippet kommer også til anvendelse ved transaksjonen gavesalg. Denne transaksjonstypen vil bli nærmere redegjort for i kapittel 5.4.

Transaksjonen forskudd på arv vil falle dels under arvebegrepet og dels under gavebegrepet. Det er derimot ikke nødvendig med noen ytterligere avgrensning av uttrykket da det klart faller inn under samme anvendelsesområde som transaksjonene arv og gave.

---

¹⁰ Lødrup Peder, 1999, s. 225

¹¹ Harboe Einar, 2000, s. 42

2.3 Personkretsen

I dette kapitlet vil det gis en redegjørelse bestemmelser som har betydning for om en person omfattes av ulike norske skatteregler eller ikke. Utgangspunktet vil være om personen anses skatterettslig bosatt i Norge. Personer som ikke anses bosatt i landet kan allikevel være skattepliktig på grunn av andre forbindelser til Norge. Avgrensningen etter Skatteloven og Arveavgiftsloven vil også være noe forskjellig.

Det må for det første skje en avgrensning mellom fysiske personer og juridiske personer. Aksjonærmodellen og kontinuitetsprinsippet omfatter bare fysiske personer jfr. sktl § 10-12 første ledd og sktl § 10-33 første ledd. Juridiske personer som aksjeselskaper, organisasjoner og lignende vil dermed falle utenfor.

For spørsmålet om utflyttingsskatt er det også et vilkår at skatteyteren har hatt alminnelig skatteplikt til Norge jfr. sktl § 10-70 første ledd.

Det vil nedenfor først bli gitt en redegjørelse for skattelovens avgrensning mellom alminnelig og begrenset skatteplikt. Deretter vil jeg si noe om personkretsen som omfattes av arveavgiftslovens bestemmelser.

2.3.1 Alminnelig eller begrenset skatteplikt

Hovedregelen for fysiske personer er at ”plikt til å svare skatt har enhver person som er bosatt i riket” jfr. sktl § 2-1 første ledd. Dette kalles alminnelig skatteplikt, og omfatter ”... all formue og inntekt her i riket og utlandet.” jfr. sktl § 2-1 niende ledd. Det vesentlige er altså hvor personen anses bosatt skatterettslig. Dette er ikke nødvendigvis sammenfallende med faktisk bosted.

En person som oppholder seg i Norge mer enn et visst antall dager over en periode anses også som bosatt jfr. sktl § 2-1 annet ledd bokstav.

Det er videre slik at også de som reelt sett har tatt opphold i utlandet fremdeles kan anses skatterettslig bosatt i Norge. Bosted opphører nemlig ikke før det godtgjøres at personen ikke har oppholdt seg i riket et visst antall dager i inntektsåret, og heller ikke disponerer bolig i Norge jfr. sktl § 2-1 tredje ledd bokstav a.

En person som har vært bosatt i Norge i mer enn ti år før han tar opphold i utlandet, vil anses skatterettslig bosatt i Norge fram til utløpet av det tredje inntektsåret etter utflytting jfr. sktl § 2-1 tredje ledd bokstav b. I løpet av disse tre årene kan ikke personen ha oppholdt seg i Norge i til sammen mer enn 61 dager per år, og personen kan heller ikke disponere bolig i landet jfr. sktl § 2-1 tredje ledd bokstav b. Å disponere bolig vil blant annet si å eie eller leie bolig jfr. sktl § 2-1 femte ledd. Videre redegjørelse av hva som forstås med å disponere bolig anses ikke nødvendig for forståelsen av bostedsbegrepet i denne oppgaven.

Fysiske personer som ikke anses skatterettslig bosatt i Norge etter sktl § 2-1 plikter allikevel å svare skatt av blant annet formue i og inntekt av fast eiendom i Norge jfr. sktl § 2-3 første ledd bokstav a. Disse betaler en kildeskatt til Norge, da kilden til formuen eller inntekten, nemlig den faste eiendommen, ligger i Norge. Skatt etter sktl § 2-1 kalles begrenset skatteplikt.

I tillegg plikter disse personene å svare skatt av utbytte på aksjer i selskaper som er hjemmehørende i Norge jfr. sktl § 2-3 første ledd bokstav c jfr. § 10-13. Bestemmelsen gjelder bare for skatt på utbytte, ikke skatt på gevinst ved realisasjon. Det skal svares skatt til staten av utbytte som utdeles til aksjonær hjemmehørende i utlandet, etter en sats fastsatt av Stortinget i det årlige skattevedtak jfr. sktl § 10-13 første ledd. For 2009 er denne satsen i utgangspunktet 25 %, eller dersom det foreligger en skatteavtale med den fremmede staten, den sats som følger av denne jfr. Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2009 § 3-5 tredje ledd.

Eventuell skatteplikt til Norge etter intern rett er med andre ord knyttet til hvor man anses bosatt eller eventuelt om inntektskilden er i Norge. Skatteavtaler og EØS-avtalen kan

innskrenke eller utvide anvendelsesområde for bestemmelsene gjennom sine regler. Disse vil da gå foran intern rett jfr. prinsippet om *lex specialis*.

2.3.2 Avgrensning ved Arveavgiftsloven

Et vilkår for at det skal svares arveavgift er at arvelateren ved sin død eller giveren da gaven ble ytt, var bosatt i riket eller var norsk statsborger jfr. aal § 1 første ledd.

Også etter arveavgiftsloven knyttes altså avgiftsplikten til en persons bosted. Et alternativt vilkår er om arvelater eller giver var norsk statsborger. Har en person flere statsborgerskap må det være tilstrekkelig for anvendelse av arveavgiftsloven at et av de er norske. Spørsmålet blir derimot hva som ligger i bostedsvilkåret i aal § 1 første ledd i motsetning til bestemmelsene i skatteloven.

Hva som ligger i begrepet bosatt fremgår ikke av arveavgiftslovens bestemmelser. Man må derfor ta utgangspunkt i den språklige forståelse av kravet om bosted.¹² Ved kortvarig opphold i Norge i forbindelse med arbeid, eller hvor vedkommende ikke har fast bolig i landet, kan man ikke si at personen har til hensikt å bosette seg i Norge.¹³ Personen kan dermed ikke regnes som bosatt i forhold til arveavgiftsloven. En person som derimot får fast arbeid i landet, eller som for eksempel investerer i bolig vil være mer naturlig å anse som bosatt. I tillegg kan det være aktuelt å ta i betraktning hvor personens nærmeste familie anses bosatt.

Arvings eller gavemottakers bosted har i utgangspunktet ikke betydning for om man blir avgiftspliktig. Utgangspunktet er dermed at enhver arving etter arvelater bosatt i Norge eller med norsk statsborgerskap er pliktige til svare arveavgift. I de tilfeller hvor Norge har en skatteavtale med vedkommende land, kan det være at denne regulerer plikten til å svare arveavgift.

---

¹² Harboe Einar, 2002, s. 85

¹³ Harboe Einar, 2002, s. 85

2.4 Begrepet skatteposisjon

Ved et arvefall vil arvelater inneha visse skatteposisjoner. Noen av disse kan oppløses ved arvefallet, mens andre går over på arvingen, avhengig av typen formuesgoder som skatteposisjonen knytter seg til.

En skatteposisjon kan innebære en fordel i form av skattefrihet, eller den kan innebære en ulempe i form av skatteplikt. I dette avsnittet vil det bli redegjort for hva som ligger i begrepet skatteposisjon.

Zimmer forklarer skatteposisjon som ”en bestemt skattyters stilling i forhold til en bestemt skatteregel på et gitt tidspunkt”¹⁴. Et eksempel kan være hvor en person har eid en boligeiendom i tre år og brukt eiendommen som egen bolig alle disse årene. I forhold til sktl § 9-3 annet ledd oppfyller han da vilkårene for at gevinst ved realisasjon blir skattefri.

Videre sier Zimmer at ”en skatteposisjon ikke uten særskilt holdepunkt kan overføres fra ett skattsubjekt til et annet”.¹⁵ I forhold til forrige eksempel vil den latente skattefrie gevinsten bare kunne utnyttes av eieren av boligeiendommen. Velger skatteyteren å realisere eiendommen vil gevinst være skattefri for ham, mens den som overtar eiendommen selv må oppfylle de samme vilkårene. Realisasjonen vil føre til at det skjer en beskatning, og skatteposisjonene vil bli gjort opp.

Eksempel på ulike skatteposisjoner kan typisk være positiv eller negativ saldo på gevinst – og tapskonto jfr. sktl § 14-45. I forhold til kontinuitetsprinsippet er det særlig inngangsverdi, skjermingsgrunnlag og ubenyttet skjerming som er aktuelle skatteposisjoner jfr. sktl § 10-33 første ledd.

---

¹⁴ Zimmer Frederik, 2005, s.103

¹⁵ Zimmer Frederik, 2005, s. 104

Med inngangsverdi forstås det beløp som skatteyteren har betalt for aksjen, med tillegg for eventuelle kostnader i forbindelse med ervervet jfr. sktl § 10-32 annet ledd.

Skjermingsgrunnlag er en aksjes inngangsverdi med tillegg for ubenyttet skjerming fra tidligere år jfr. sktl § 10-12 annet ledd annet punktum. Dersom det ikke foreligger ubenyttet skjerming på aksjen vil skjermingsgrunnlaget tilsvare inngangsverdien. Ubenyttet skjerming oppnås ved at skjermingsfradraget overstiger det aksjonæren mottar i utbytte jfr. sktl § 10-12 første ledd tredje punktum. Skjerming utover årets utbytte kan fremføres til fradrag i senere års utbytte på samme aksje jfr. sktl § 10-12 første ledd fjerde punktum.

Videre vil også skatteposisjonen latent gevinst være aktuell ved kontinuitetsbestemmelsen jfr. aal § 14 femte ledd jfr. sktl § 10-33. En latent gevinst på en aksje vil innebære en latent skatteplikt. Latent skatteplikt vil i følge Zimmer si ”at det til en formuesgjenstand knytter seg en mer eller mindre klar plikt til å betale skatt på et eller annet tidspunkt. Visse disposisjoner eller begivenheter vil gjøre skatteplikten aktuell”.¹⁶ Det vil si at det ikke foreligger noen plikt til å betale skatt på det nåværende tidspunkt. Det er derimot en plikt som vil kreves innfridd senere. En typisk disposisjon som vil gjøre skatteplikten aktuell er realisasjon av formuesgjenstanden ved eksempelvis salg jfr. sktl § 5-1 annet ledd jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a.

Selv om det på det nåværende tidspunkt foreligger en latent skatteplikt, kan det godt være at dette endrer seg innen skatteplikten blir aktuell. Eksempelvis kan prisnivået endre seg slik at verdien av formuesgjenstanden synker til lavere enn skatteyterens inngangsverdi. Da vil det ikke lenger foreligge latent skatteplikt ved realisasjonen. Eksempelvis kan aksjekursen variere mye over tid, slik at man kan veksle mellom å ha en latent skatteplikt eller latent skattefrihet.

Det kan med andre ord også foreligge latent skattefritak. Eier man en eiendom i mer enn ett år og har brukt eiendommen som egen bolig i minst et av de siste to årene som i eksempelet

---

¹⁶ Zimmer Frederik, 1978, s. 5

over, vil gevinst ved realisasjon være skattefri jfr. sktl § 9-3 annet ledd bokstav a og b. Det vil si at før bovilkåret er oppfylt vil en eventuell gevinst være skattepliktig. Selv om man ikke realiserer eiendommen, vil det foreligge en latent skattefri gevinst. Dette vil være en skatteposisjon som eieren av boligeiendommen innehar. Denne skatteposisjonen kan ikke overføres til andre, verken ved arv eller gave, eller ved realisasjon.

2.5 Verdsettelse

Reglene om verdsettelse av aksjer vil være av betydning både i forhold til kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33 og ved utflyttingsskatt etter sktl § 10-70. I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for bestemmelsene om verdsettelse av aksjer i forhold til kontinuitetsprinsippet. Verdsettelsen i forhold til sktl § 10-70 vil jeg komme inn på ved redegjørelsen for denne bestemmelsen i kapittel 6.

2.5.1 Generelt

Ved et arvefall vil det skje en verdsettelse av de formuesgoder som er gjenstand for arv. Et arvefall medfører som sagt ikke plikt til å svare inntektsskatt, men de arveberettigede vil være arveavgiftspliktige etter bestemmelsene i Arveavgiftsloven. For å komme frem til hvor mye som skal betales i arveavgift må de arvede formuesgoder verdsettes. Videre må det også skje en skatterettslig verdsettelse, da dette har betydning for senere inntekts- og gevinstbeskatning av formuesgodet.

I dette kapitlet vil det bli redegjort for verdsettelsesreglene for aksjer etter både arveavgiftsloven og skatteloven.

2.5.2 Verdsettelse etter Skatteloven

Skatteloven har en særbestemmelse om verdsettelse av aksjer i sktl § 4-12.

Børsnoterte aksjer skal verdsettes til kursverdien pr. 1. januar i ligningsåret

jfr. sktl § 4-12 første ledd. Kursverdien vil være den verdien børsnoterte aksjer omsettes for. Aksjer vil være børsnoterte dersom selskapet er notert på Oslo børs, eller tilsvarende lister ved utenlandske børser.¹⁷ En nærmere forklaring av bestemmelsen vil bli gitt under redegjørelsen for aal § 11A, da sktl § 4-12 legges til grunn ved verdsettelse etter denne bestemmelsen.

Ikke-børsnoterte aksjer skal verdsettes til ”aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende” jfr. sktl. § 4-12 annet ledd. Tidspunktet for verdsettelsen av de ikke-børsnoterte aksjene er dermed året før tidspunktet for verdsettelsen av de børsnoterte aksjene.

2.5.3 Verdsettelse etter Arveavgiftsloven

Utgangspunktet for verdsettelse etter arveavgiftsloven er at de avgiftspliktige midler verdsettes til antatt salgsverdi jfr. aal § 11 første ledd.

Avgiftspliktige midler er de midler som blir overført ved arv, og som det skal svares arveavgift for jfr. aal § 2 første ledd. Antatt salgsverdi vil være det beløp man sannsynligvis ville fått for gjenstanden dersom man skulle solgt den på det åpne marked.

Børsnoterte aksjer omfattes av hovedregelen om verdsettelse, og verdsettes til aksjens antatte salgsverdi jfr. aal § 11 første ledd. En børsnotert aksjes salgsverdi vil som sagt over være aksjekursen. Videre er det kursen på tidspunktet for rådighetsservertet som er den aktuelle verdien.¹⁸ Tidspunktet for verdsettelsen er dermed forskjellig fra verdsettelsesbestemmelsen i sktl § 4-12, som satte tidspunktet til 1. januar i ligningsåret.

---

¹⁷ Larsen Tom, 2009, s. 32

¹⁸ Larsen Tom, 2009, s.32

For børsnoterte aksjer vil det ikke være noen forskjell på omsetningsverdien og arveavgiftsgrunnlaget.¹⁹

For ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlig selskap og kommandittselskap er det innført en særbestemmelse om verdsettelse i aal § 11A. Slik bestemmelsen fremstår i dag gjelder den for aksjer hvor rådigheten har gått over på arving eller gavemottaker 1. januar 2009 eller senere.

Verdien av ikke-børsnoterte aksjer skal settes til ”aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven § 4-12 annet og fjerde ledd” jfr. aal § 11A første ledd. I realiteten blir dermed verdsettelsen av ikke-børsnoterte aksjer den samme etter Skatteloven og Arveavgiftsloven.

Det er den skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret som legges til grunn, og denne skal være fordelt etter pålydende jfr. Sktl. § 4-12 annet ledd. Departementet kan gi forskrift om beregning av aksjeverdien etter annet ledd jfr. sktl § 4-12 fjerde ledd bokstav a. Ved forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26.mars 1999 nr. 14, § 4-12-2 første ledd første punktum fremgår det at ”som selskapets skattemessige formuesverdi regnes dets samlede nettoformue 1. januar året før ligningsåret.” ”Nettoformuen kan ikke settes lavere enn null.” jfr. annet punktum. Med skattemessig formuesverdi menes da den verdien som blir benyttet ved beregningen av aksjeverdien ved formuesligningen av aksjonærene²⁰.

Aal § 11A tar i motsetning til hovedregelen ikke utgangspunkt i aksjens omsetningsverdi, men skattemessige formuesverdi. Bakgrunnen kan være at ikke-børsnoterte aksjer ikke er like lett omsettelig som børsnoterte aksjer. Det vil derfor være vanskelig å finne frem til en reell omsetningsverdi.

---

¹⁹ Ot.prp. nr. 92 (2004-2005) pkt. 4.2

²⁰ Larsen Tom, 2009, s. 33

For ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper skal verdsettelsen i utgangspunktet skje til deres antatte omsetningsverdi jfr. aal § 11A første ledd, tredje punktum. Dersom den avgiftspliktige krever det kan de derimot verdsettes til aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi som over jfr. aal. § 11A første ledd, tredje punktum.

Den avgiftspliktige har en valgmulighet i forhold til verdifastsettelsen av ikke børsnoterte aksjer. Det andre verdsettelsesalternativet fremgår av aal § 11A annet ledd, som sier at den enkelte mottaker kan velge å sette verdien til 60 % av aksjens forholdsmessige andel av selskapets skattemessige formuesverdi. Ved å velge verdsettelse til 60 % av verdien får arvingen en rabatt på 40 % i grunnlaget for arveavgiften. Her gjelder en begrensning oppad til 10 millioner kroner. Bestemmelsen viser til den enkelte mottaker, det vil si at dersom det er flere arvinger til en aksjepost er det opp til den enkelte å velge hvilket verdsettelsesalternativ som ønskes. Verdi utover de 10 millionene inngår i arveavgiftsgrunnlaget med 100 % jfr. aal § 11A annet ledd, annet punktum.

Ved å sette verdien til 60 prosent, betyr det samtidig at det er denne verdien som må legges til grunn ved fastsettelsen av inngangsverdi og skjermingsgrunnlag, da disse ikke kan settes høyere enn det beløpet som blir lagt til grunn ved arveavgiftsberegningen jfr. sktl § 9-7.

Ved å sette verdien lavere enn 100 % blir også selve arveavgiften lavere, noe som er en fordel for den avgiftspliktige. Ulempen er derimot at man får en lavere inngangsverdi, som kan føre til større gevinstbeskatning ved senere realisasjon. I tillegg vil skjermingsgrunnlaget også bli lavere, noe som fører til at man kan ta ut mindre utbytte skattefritt i året.

Tidspunktet for verdsettelsen av de ikke-børsnoterte aksjene er 1. januar i det året hvor rådigheten over aksjene erverves jfr. aal § 11A tredje ledd første punktum. Det vil si at verdsettelsestidspunktet er forskjellig fra skatteloven også for de ikke-børsnoterte aksjene. Har det funnet sted endringer i selskapets kapital, aksjer eller andeler i perioden mellom 1.

januar og tidspunktet for rådighetsservervet, og disse er eierstyrte, skal det tas hensyn til dette ved verdsettelsen, jfr. aal § 11A tredje ledd, annet punktum.

2.5.4 Aal § 14 femte ledd

Aal § 14 gir særregler om verdifastsettelse etter Arveavgiftsloven. Første til fjerde ledd gjelder blant annet verdsettelse av livspolise, varelager og fast eiendom med åsetesrett.

Femte ledd kommer til anvendelse når et dødsbo, arving eller gavemottaker trer inn i arvelaters eller givers skattemessige posisjoner tilknyttet en aksje etter reglene i sktl § 10-33. Når aksjer overføres ved arv eller gave trer arvingen eller gavemottakeren inn i arvelaters eller givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjerming og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen jfr. sktl § 10-33 første ledd.

Ved verdsettelsen av aksjen skal det gjøres et fradrag med et beløp som tilsvarer 20 % av latent gevinst ved realisasjon av aksjen jfr. aal § 14 femte ledd første punktum. Det er den arveavgiftspliktige verdsettelsen av aksjen det skal gjøres fradrag i. Det er med andre ord ikke selve arveavgiften som får et fradrag på 20 %. Et vilkår for at bestemmelsen skal komme til anvendelse er med andre ord at det foreligger en latent gevinst på den arvede aksjen. Med latent gevinst menes den gevinst som arvelater har opparbeidet i sin eiertid og som ikke er skattlagt da aksjen ikke er realisert. Gevinsten vil først komme til beskatning dersom arvingen velger å realisere aksjen.

Grunnen til at man får dette fradraget på 20 % er at arveavgiften ellers ville blitt beregnet av høyere verdier enn det som faktisk blir overtatt av arvingen.²¹ Den latente skatteplikten som overføres til arvingen eller gavemottakeren ses på som en forpliktelse som reduserer verdien av arvens eller gavens verdi.²² Fradraget blir da en slags kompensasjon for den ulempen den latente gevinsten innebærer.

---

²¹ NOU-2000-8. Arveavgift pkt. 9.6.1

²² Ot.prp.nr. 92 (2004-2005) pkt. 4.1

Fastleggelsen av fradraget til 20 % ble foreslått i NOU-2000-8 Arveavgift²³, med bakgrunn i når latent skatt gjennomgående blir aktualisert. Utvalget kom til at 20 % ville være passe, da dette ville innebære at den latente skatteplikten ville oppløses i løpet av seks til syv år.²⁴ Forslaget om fastleggelsen av fradraget til 20 % ble opprettholdt av departementet i Ot.prp.nr. 1 (2004-2005).²⁵

Når man skal beregne latent gevinst på aksjen legges omsetningsverdien til grunn som utgangsverdi jfr. aal § 14 femte ledd, annet punktum. Utgangsverdi er normalt det man selger formuesgodet for. Da det i arvetilfellene ikke foreligger noen realisasjon er det naturlig å legge til grunn den verdien man sannsynligvis ville fått, nemlig omsetningsverdien. For børsnoterte aksjer vil det som nevnt ovenfor være aksjens kurs. Latent gevinst blir da arvelaters inngangsverdi med fratrukk for omsetningsverdien/utgangsverdien. Tidspunktet for fastsettelse av omsetningsverdien fremgår ikke av bestemmelsen, men det må være naturlig at det er kursen på tidspunktet for arvefallet som legges til grunn. Zimmer sier også at det er datoen for rådgighetservervet som legges til grunn ved fastsettelsen av arveavgiftsverdien.²⁶

For ikke-børsnoterte aksjer har man ingen omsetningsverdi å ta utgangspunkt i. Utgangsverdien fastsettes da til 100 % av verdien etter aal § 11A, jfr. aal § 14 femte ledd, siste punktum. Har man valgt å verdsette de ikke-børsnoterte aksjene til 60 % av verdien etter aal § 11A annet ledd, vil det allikevel være deres fulle verdi som legges til grunn ved beregningen av fradraget.

Aal § 14 femte ledd gjelder som sagt bare dersom kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33 kommer til anvendelse.

---

²³ Pkt. 9.6.3

²⁴ NOU-2000-8. Arveavgift pkt. 9.6.3

²⁵ Pkt. 5.6.3.3

²⁶ Zimmer Frederik, 2006, s. 684

2.6 Sktl. § 9-7

Bestemmelsen i Sktl. § 9-7 gir regler for fastsettelse av inngangsverdi og skjermingsgrunnlag for formuesobjekter som er ervervet ved arv eller gave.

Ved erverv av formuesobjekt ved arv eller gave, eller overtak på skifte, kan inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget ved et senere inntektsoppgjør ikke settes høyere enn det beløpet man har lagt til grunn ved beregningen av arveavgiften jfr. sktl. § 9-7.

Bestemmelsen kommer bare til anvendelse dersom formuesgodet erverves ved arv eller gave, eller overtas på skifte. Typen formuesgode avgrensnes ikke av bestemmelsen, og må derfor også omfatte aksjer, som er av interesse for denne oppgaven.

Foreligger ikke plikt til å svare arveavgift vil ikke bestemmelsen komme til anvendelse, da man skal legge til grunn beregningen av arveavgift jfr. sktl § 9-7 første punktum. Det vil blant annet si at hvor man yter en gave til noen som ikke er arveavgiftspliktig kommer ikke bestemmelsen til anvendelse. Gavealternativet vil dermed bare være aktuelt hvor gaven ytes som forskudd på arv. Samtidig vil ikke bestemmelsen komme til anvendelse hvor det er arvelaters ektefelle som er arving, da disse ikke plikter å betale arveavgift jfr. aal § 4.

Det er ved det senere inntektsoppgjør at inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget ikke kan settes høyere enn det som er lagt til grunn ved arveavgiftsberegningen. Med senere inntektsoppgjør viser bestemmelsen blant annet til beregning av avskrivning eller ved realisasjon. Inntektsoppgjøret det vises til er det som skjer etter arveervertet. Når man realiserer det formuesobjektet man har arvet, vil det som regel ha steget eller sunket i verdi, slik at man selger med gevinst eller tap. Ved gevinst/tapsberegningen vil det være av betydning hva inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget er satt til, da de er avgjørende for størrelsen på gevinst/tap jfr. sktl § 10-32 første ledd jfr. sktl § 10-31. I forhold til avskrivninger vil det være en fordel med så høyt avskrivningsgrunnlag som mulig da dette vil gi høyere fradrag jfr. sktl. § 6-10 annet ledd. Det samme vil være tilfellet ved beregning

av gevinst da en høyere inngangsverdi vil medføre lavere gevinst ved realisasjon, og derfor lavere gevinstbeskatning.

Man skal legge til grunn arveavgiftsverdien før fradrag etter aal. § 14 femte ledd, jfr. sktl. § 9-7 siste punktum. Den verdien som legges til grunn skal med andre ord være inkludert latent gevinst.

Bestemmelsen forebygger at arving eller gavemottaker får satt inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget lavt i forhold til arveavgiftsberegningen men høyt ved beregning av avskrivninger og gevinst²⁷. Det ville vært en fordel å få satt verdien lavt ved arveavgiftsberegningen da dette ville ført til lavere arveavgift. Samtidig ville det vært en fordel med så høy verdi som mulig ved gevinstberegning og fastsettelse av avskrivningsgrunnlag, da det ville gitt lavere gevinstbeskatning og større avskrivninger.

Videre fører bestemmelsen til at man ikke får kontinuitet dersom inngangsverdien er høyere enn arveavgiftsverdien.²⁸ Eksempelvis dersom eiendelen har sunket i verdi. Selv om man betaler arveavgift av et høyere beløp enn omsetningsverdien, kan ikke inngangsverdien settes høyere enn omsetningsverdien på tidspunktet for dødsfallet.²⁹

Sktl § 9-7 må ved arv av aksjer sees i sammenheng med aal § 11A annet ledd. Dersom arving velger å verdsette ikke-børsnoterte aksjer til 60 %, kan arveavgiftsverdien bli lavere enn aksjenes inngangsverdi.

---

²⁷ Zimmer Frederik, 2005, s. 114

²⁸ Torgrimsen Bjørn, 2006, s. 296

²⁹ Brudvik Arthur J., 2009, s. 275

3 Prinsippene om diskontinuitet og kontinuitet

Ved overføring av formuesgoder ved arv eller gave kommer enten prinsippet om diskontinuitet eller kontinuitet til anvendelse for overgang av skatteposisjonene. I dette kapitlet vil det bli gitt en redegjørelse for begge prinsippene, og når hver av de kommer til anvendelse.

3.1 Diskontinuitet

Hovedregelen ved overgang av eiendomsrett til en formuesgjenstand ved arv eller gave er prinsippet om diskontinuitet. Det er ingen egen hjemmel for hovedprinsippet, men det skal være forutsatt i sktl. § 9-7.³⁰

Diskontinuitet vil si at det skjer et brudd i beskatningen ved arvefall eller gaveoverføring³¹. Zimmer forklarer dette som at ”latent skattepliktige fordeler ikke kommer til beskatning i og med arvefallet, at avdødes skatteskyld opphører ved dødsfallet, og at arvingenes stilling ikke skal bedømmes etter avdødes”³². Ved arvefallet vil altså fordeler som er skattepliktig bli skattefrie da dødsfallet fører til at arvelater ikke lenger er skattepliktig for fordelene og arvingen ikke trer inn i den skattepliktige skatteposisjonen.

Hovedregelen ved realisasjon av formuesgjenstand etter sktl. § 9-2 er at eksempelvis en kjøper ikke går inn i selgers skatteposisjoner, men får blant annet kostpris bestemt etter sine egne forhold på realisasjonstidspunktet. Er det opparbeidet en latent gevinst på selgers hånd, vil gevinsten komme til beskatning ved realisasjonen. Videre er det selgeren som er skattepliktig. Eventuell skatteplikt blir med andre ord gjort opp i og med realisasjonen, slik at kjøper starter på nytt og opparbeider seg gevinst ut fra det han har betalt for formuesgjenstanden.

---

³⁰ NOU-2000-8 Arveavgift pkt. 9.5.1

³¹ Ot.prp. nr. 35 (1990-1991) punkt 25.2

³² Zimmer Frederik, 1978, s. 8

Skjer derimot formuesoverføringen ved arv har ikke arvelater ved dødsfallet innvunnet noen gevinst, da gjenstanden ikke er realisert, derfor skal det heller ikke skje noen gevinstbeskatning på avdødes hånd.³³

En latent gevinst kan opparbeides ved at eksempelvis en aksje, en eiendom eller lignende har steget i verdi, men at denne gevinsten ikke kommer til beskatning da aksjen eller eiendommen ikke blir realisert. Denne latente gevinsten vil for aksjer som overføres ved arv eller gave bli overført til arving eller gavemottaker jfr. kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33. Velger arvingen eller gavemottakeren å realisere aksjen i sin eiertid vil den opparbeidede gevinsten komme til beskatning på arvingens hånd. Arvelater blir da fri fra skatteplikt, mens arvingen eller gavemottakeren i første omgang må svare arveavgift og deretter eventuelt skatt av gevinst.

På den annen side fører prinsippet om diskontinuitet også til at dersom det forlås et latent tap, som ville medføre fradragrett ved realisasjon, vil også dette gå tapt ved arvefallet. Gevinst eller tap ved realisasjon av aksje fremkommer ved at man tar vederlaget ved realisasjonen og trekker fra aksjens inngangsverdi jfr. sktl. § 10-32 første ledd jfr. § 10-31 første ledd.

Skjer eiendomsoverdragelsen ved arv derimot regnes som sagt ikke dette som realisasjon jfr. sktl § 9-2 tredje ledd bokstav a.

Arving og gavemottaker får blant annet sine inngangsverdier bestemt etter sitt eget forhold, og ikke avledet av arvelaterens eller giverens stilling. På den måten blir det omsetningsverdien ved arvefallet eller gavetidspunktet som blir arvingen eller gavemottakerens inngangsverdi, uavhengig av arvelaterens eller giverens verdier.³⁴

---

³³ Brudvik Arthur J., 2009, s. 275

³⁴ Zimmer Frederik, 2005, s. 114

Diskontinuitet fører også til at arvingene ikke får mulighet til å påberope seg latent fradragsrett eller skattefrihet, selv om dette forelå hos avdøde/avelater.³⁵

Prinsippet om diskontinuitet gjaldt tidligere også ved eiendomsovergang av aksjer ved arv eller gave. Inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget på aksjen ville da bli aksjens omsetningsverdi. Aksjens omsetningsverdi ville i mange tilfeller ha steget gjennom arvelaters eiertid, særlig aktuelt ble dette ved innføringen av aksjonærmodellen som gav muligheter til å opparbeide skattekreditter. Eventuell urealisert gevinst på arvelaters hånd, ville bli endelig skattefri da verken arvelater eller arving ville være skattepliktig for den. I tillegg ville inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget for aksjen bli satt opp til omsetningsverdien på arvetidspunktet, som i de fleste tilfeller ville være høyere enn arvelaters inngangsverdi og skjermingsgrunnlag. På denne måten ville arvingen få mulighet til å ta ut større utbytte skattefritt enn arvelater.³⁶

3.2 Kontinuitet

Kontinuitetsprinsippet er et unntak fra hovedregelen om diskontinuitet, og gjelder bare for aksjer.

Hjemmel for kontinuitetsprinsippet for aksjer følger av sktl § 10-33. Bestemmelsen er tatt inn i lovens kapittel 10 om særregler for inntektsbeskatning av selskaper, selskapsdeltakere og samvirkeforetak, og videre under delen om gevinstbeskatning av aksjer m.v. Bestemmelsen vil bli nærmere redegjort for i kapittel 5.

Det følger av Ot.prp.nr. 1 (2004-2005) avsnitt 5.6.3.3 at dersom kontinuitetsreglene fører til at inngangsverdiene på aksjene blir høyere enn arveavgiftsgrunnlaget fører skatteloven § 9-7 til at inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget begrenses oppad til arveavgiftsgrunnlaget. Kontinuitetsprinsippet kommer dermed til anvendelse dersom

---

³⁵ NOU-2000-8 Arveavgift pkt. 9.1.1

³⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) pkt. 5.6.3.2

arvelaters eller givers inngangsverdi og skjermingsgrunnlag ikke er høyere enn arveavgiftsgrunnlaget³⁷.

Arveavgiftsgrunnlaget er ”den samlede verdi av avgiftspliktige midler som noen mottar fra samme giver eller arvelater og som han får rådighet over til samme tid”, jfr. aal. § 5 første ledd.

Skattemessig kontinuitet vil si at arving eller gavemottaker trer inn i arvelaters eller givers skattemessige posisjoner, slik at reserver kommer til beskatning på et senere tidspunkt eksempelvis ved gevinstbeskatning ved realisasjon³⁸. Arving eller gavemottaker overtar arvelaters eller givers kostpris som gir grunnlag for skatt på utbytte og beregning av gevinst ved realisasjon.

4 Aksjonærmodellen

I dette kapitlet vil jeg gi en redegjørelse for aksjonærmodellen. Gjennomføringen av aksjonærmodellen er som sagt bakgrunnen for at kontinuitetsprinsippet ble innført. Disse reglene henger derfor nøye sammen. Aksjonærmodellen kommer til anvendelse for beregning av skattepliktig utbytte samt skattepliktig gevinst ved realisasjon av aksjer. For denne oppgaven vil det mest aktuelle være utbytte situasjonene. Arvelater vil aldri realisere aksjene, da gaveoverføring og arv ikke sees på som realisasjon jfr. sktl § 9-2 tredje ledd bokstav a og b. For arvingen kan realisasjonsalternativet bli aktuelt etter at aksjene er overført ved gave eller arv. Disse tilfellene vil bli gjennomgått i kapittel 5 om kontinuitet. Enkelte deler av regelverket rundt aksjonærmodellen vil bli drøftet nærmere i andre kapitler i oppgaven.

---

³⁷ Larsen Tom, 2009, s. 40

³⁸ Ot.prp. nr. 35 (1990-1991) punkt 25.1

Aksjonærmodellen er en undergruppe av skjermingsmetoden, som også omfatter deltakermodellen og foretaksmodellen³⁹. For deltakerlignede selskaper gjelder deltakermodellen. Aksjonærmodellen gjelder beskatning av aksjonæren, ved eie og realisasjon av aksje. For aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper gjelder derimot fritaksmetoden, som skal forebygge kjedebeskatning⁴⁰. Selskapene er fritatt for skatteplikt av inntekt på aksjeutbytte og aksjegevinst, og har heller ikke fradragsrett for tap jfr. Sktl. § 2-38 første ledd. Jeg vil ikke gå nærmere inn på fritaksmetoden eller deltakermodellen, da det er beskatning av de personlige aksjonærene som er tema for denne oppgaven.

Hjemmelsgrunnlaget for aksjonærmodellen følger av sktl § 10-12. Bestemmelsen er tatt inn i kapittelet om skattlegging av utbytte.

Aksjonærmodellen tar for seg beskatning ved utdeling av utbytte og skattlegging av gevinst og tap ved realisasjon. Selskapet som deler ut utbytte har allerede betalt 28 % i inntektsskatt på overskuddet, slik at det reelt sett skjer en økonomisk dobbeltbeskatning der hvor selskapet deler ut mer i utbytte enn aksjonæren kan ta ut skattefritt etter aksjonærmodellen.

Eventuell gevinst som er opparbeidet på aksjen kommer til beskatning ved realisasjon, jfr. sktl. § 10-31 første ledd, første punktum. Er det i tillegg ubenyttet skjerming på aksjen kan dette føres til fradrag i fastsatt alminnelig inntekt jfr. annet punktum. Pådrar man seg derimot et tap ved realisasjon av aksjen kan dette føres til fradrag i skatteyterens inntekt jfr. sktl § 10-31 annet ledd jfr. § 6-2.

Skattlegging av utbytte skjer ved utdelingen dersom utbytte overstiger skjermingsfradraget. Aksjonærmodellen fører til at aksjeutbytte ut over en normalavkastning skattlegges som skattepliktig utbytte⁴¹.

---

³⁹ Zimmer Frederik, 2006 s. 287

⁴⁰ Zimmer Frederik, 2006, s. 345

⁴¹ Zimmer Frederik, 2006, s. 283

4.1 Skattepliktig utbytte

Utgangspunktet er at aksjonæren er skattepliktig for mottatt aksjeutbytte i sin helhet jfr. sktl § 10-11 første ledd.

Utbytte regnes som skattepliktig kapitalinntekt jfr. sktl § 5-20, eller virksomhetsinntekt jfr. sktl § 5-30, og inngår i beregningsgrunnlaget alminnelig inntekt. Hva som ligger i begrepet utbytte vil være noe forskjellig selskapsrettslig og skatterettslig. Med utbytte forstås etter skatteloven ”enhver utdeling som innebærer en vederlagsfri overføring av verdier fra selskap til aksjonær”, jfr. sktl § 10-11 annet ledd. Enhver utdeling omfatter også utdelinger som ikke omtales som utbytte.

For å regnes som utbytte må overføringen være vederlagsfri. Aksjonæren skal med andre ord ikke yte noe tilbake. Overtar han for eksempel en bil fra selskapet, til underpris, vil ikke overføringen være vederlagsfri, da han betaler en viss sum. Zimmer sier at i et slikt tilfelle vil det være underprisen som utgjør aksjeutbytte.⁴² Overtar han derimot en bil uten å yte noe vederlag til selskapet for den, regnes hele bilens verdi som utbytte.

Med mindre annet fremgår av selve beslutningen om utdeling av utbytte tilfaller det den som er aksjeeier på det tidspunkt hvor beslutningen om utdeling av utbytte fattes, jfr. asl. § 8-3 første ledd.

4.2 Sktl. § 10-12

Hjemmelen for skjerming fremgår av sktl § 10-12.

”Personlig skatteyter med alminnelig skatteplikt til Norge for mottatt utbytte, gis fradrag for skjerming i fastsatt alminnelig inntekt.” jfr. sktl § 10-12 første ledd første punktum.

---

⁴² Zimmer Frederik, 2006,s. 291

Bestemmelsen gjelder for personlig skatteyder, det vil si fysiske personer. Juridiske personer, som eksempelvis aksjeselskaper faller derimot utenfor bestemmelsens anvendelsesområde. Den personlige skattyteren må også ha alminnelig skatteplikt til Norge. Personer som er bosatt i Norge eller oppholder seg i landet over en viss periode omfattes dermed av bestemmelsen, jfr. sktl § 2-1 jfr. redegjørelse i kapittel 2.

Sktl § 10-12 oppstiller ikke som vilkår for skjerming at det utdelende selskapet må holde til i Norge. Er selskapet hjemmehørende i et annet land har man allikevel rett til skjermingsfradrag.⁴³

4.3 Skjerming i lovlig utdelt utbytte

Skjermingsfradraget gis i fastsatt alminnelig inntekt jfr. sktl § 10-12 første ledd første punktum. Mottatt utbytte inngår i alminnelig inntekt. Skjermingsfradraget trekkes dermed i det mottatte utbytte.

Det mottatte utbytte må være lovlig utdelt fra selskapet jfr. sktl § 10-12 første ledd annet punktum. Hva som skal regnes som lovlig utdelt utbytte fremgår av asl og asal §§ 8-1 til 8-3. Bestemmelsene er stort sett sammenfallende i de to lover, de videre henvisninger vil derfor være til aksjeloven.

Etter asl § 8-1 første ledd er det årsresultatet etter det godkjente resultatregnskapet for siste regnskapsår og annen egenkapital som legges til grunn for hva som kan deles ut som utbytte. Det må videre gjøres fradrag etter første ledd punkt 1 til 4, for blant annet udekket underskudd.

Videre stilles det visse krav til egenkapitalens størrelse jfr. asl § 8-1 annet ledd. Jeg vil ikke gå nærmere inn på dette vilkåret da jeg ikke anser det som vesentlig for forståelsen av aksjonærmodellens virkeområde.

---

⁴³ Zimmer Frederik, 2005, s. 293

For at utbytte skal være lovlig utdelt er det videre et vilkår at beslutningen om utdelingen er truffet av riktig selskapsorgan. Beslutningen om utdeling av utbytte skal treffes av generalforsamlingen, etter forslag fra styret jfr. asl § 8-2.

Et eksempel hvor utbytte ikke er lovlig delt ut kan være dersom bare en av aksjonærene har fått en fordel. Eksempelvis kan dette være en gratis bil eller lignende, noe som vil innebære en forskjellsbehandling overfor de andre aksjonærene. Ifølge Zimmer kan en slik utdeling neppe avskjære retten til skjermingsfradrag, med mindre de aksjonærene som må anses forskjellsbehandlet gjør ugyldigheten gjeldende.⁴⁴ Her vil ugyldigheten være avhengig av hva de andre aksjonærene foretar seg.

Videre vil utbytte være ulovlig utdelt etter de selskapsrettlige regler dersom styret selv har fattet beslutningen om utbytteutdeling, da denne beslutningen som sagt skal treffes av generalforsamlingen jfr. asl § 8-2.

Et spørsmål blir da hva som skjer i forhold til skjermingsfradraget dersom selskapet har delt ut utbytte, men at utdelingen ikke er lovlig. Eksempelvis ved at beslutningen er truffet av styret i stedet for generalforsamlingen, eller at utdelt utbytte overstiger siste års overskudd. I dette tilfellet vil ikke vilkårene for skjerming være oppfylt, slik at skatteyteren dette året ikke har rett på skjermingsfradrag. Han må da betale skatt av utbytte etter de alminnelige regler, som vil tilsvare 28 %. Dette vil være uten betydning for skjerming i fremtiden. Arvingen vil da heller ikke ha krav på skjerming, dersom arvefallet skjer samme år.

4.4 Skjerming

Dersom vilkårene i sktl § 10-12 første ledd er oppfylt gis det fradrag for skjerming i utbytte på den bestemte aksjen.

---

⁴⁴ Zimmer Frederik, 2006, s. 335

Hva som menes med skjerming fremgår av sktl. § 10-12 annet ledd, og er den enkelte aksjes skjermingsgrunnlag multiplisert med en skjermingsrente. Det fremheves at skjerming skal beregnes for hver enkelt aksje jfr. sktl § 10-12 første ledd tredje punktum. Har man flere aksjer i samme selskap skal det altså beregnes skjerming for hver enkelt av disse aksjene. Man kan heller ikke overføre ubenyttet skjerming på en aksje til en annen aksje man eier i samme selskap. Aksjene kan være kjøpt til ulike tidspunkt og til forskjellige priser noe som dermed kan gjøre skjermingsgrunnlaget forskjellig for de ulike aksjene.

Skjermingsgrunnlaget er aksjens inngangsverdi med tillegg for ubenyttet skjerming for tidligere år jfr. sktl § 10-12 annet ledd annet punktum. Har man ikke opparbeidet ubenyttet skjerming vil skjermingsgrunnlaget tilsvare inngangsverdien.

En aksjes inngangsverdi er det beløp som skatteyteren har betalt for aksjen, med tillegg for eventuelle kostnader i forbindelse med ervervet jfr. sktl § 10-32 annet ledd. Aktuelle kostnader ved erverv av aksjer kan være meglerkostnader. Dersom aksjonæren selv har vært med på stiftelsen av selskapet, vil aksjens kostpris være ”det kapitalinnskuddet som er knyttet til hver aksje”.⁴⁵ Har man ved stiftelsen av selskapet betalt inn 250 kroner per aksje, er det dette beløpet som legges til grunn som kostpris.

I forbindelse med innføringen av aksjonærmodellen ble det gitt overgangsregler om fastsettelse av inngangsverdien for aksjer. Disse reglene vil jeg ikke komme inn på da de ikke har vesentlig betydning for forståelsen av aksjonærmodellens virkeområde.

Skjermingsrenten blir fastsatt av departementet i forskrift, jfr. sktl § 10-12 annet ledd tredje punktum. Selve beregningen av skjermingsrenten tar utgangspunkt i ”aritmetisk gjennomsnittlig observert rente på statskasseveksler med 3 måneders løpetid, slik den

---

⁴⁵ Alstadsæter Annette, 2006, s.73

publiseres av Norges Bank. Renten nedjusteres med 28 prosent og skal avrundes til nærmeste tiendedels prosentpoeng.” jfr. forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 § 10-12-1 første ledd. Renten er dermed basert på rentenivået⁴⁶.

Ubenyttet skjerming fra tidligere år oppnås ved at skjermingen et år overstiger årets utbytte jfr. sktl § 10-12 første ledd fjerde punktum. Velger selskapet å ikke dele ut utbytte overhodet et år, eller deler ut mindre enn årets skjermingsfradrag, vil det overskytende overføres som ubenyttet skjerming til senere år. Ubenyttet skjerming er som selve skjermingsfradraget knyttet til den enkelte aksje, og kan som sagt ikke overføres til annen aksje man eier i samme selskap. Det må derimot fremføres til et senere år slik at grunnlaget for hvor mye man kan ta ut av utbytte skattefritt blir høyere dette året i stedet.

Denne utsettelsesmuligheten er en vesentlig fordel ved aksjonærmodellen, og fører til at aksjonærene kan opparbeide seg skattekreditter. I tillegg vil aksjekursen normalt øke dersom man ikke tar ut utbytte, siden verdiene blir værende i selskapet. Dette vil igjen føre til større gevinst ved realisasjon, som igjen vil si høyere beskatning.

Har man en aksje med en kostpris på eksempelvis 3000 kroner, og skjermingsrenten er fastsatt til 3 % vil skjermingsfradraget dette året være 3 % av 3000, 900 kroner. Deler selskapet ut utbytte på 900 kroner på aksjen blir dette skattefritt. Deles det derimot ut et utbytte på 1500 kroner må aksjonæren betale 28 % skatt av de 600 kronene som overstiger skjermingsfradraget. Dersom han bare tar ut et utbytte på 500 kroner, har han en ubenyttet skjerming på 400 som overføres til senere år. Skjermingsgrunnlaget vil da få et tillegg på 400 året etter. Dette ubenyttede skjermingsfradraget kan ikke benyttes til fradrag på en annen aksje selv om det skulle være i samme selskap.

---

⁴⁶ Zimmer Frederik, 2005, s. 294

4.5 Skjerming for utenlandsk aksjonær

Dersom en aksjonær med aksjer i et norsk selskap flytter ut av landet vil han ha alminnelig skatteplikt til Norge en stund framover jfr. redegjørelsen om alminnelig skatteplikt i kapittel 2. Etter at den alminnelige skatteplikten opphører vil han ha begrenset skatteplikt for utbytte dersom han fremdeles eier aksjene i det norske selskapet jfr. sktl § 2-3 første ledd. I dette avsnittet vil jeg gi en redegjørelse for aksjonærens rettigheter til skjerming i et slikt tilfelle. Reglene vil i hovedsak være de samme for utenlandske aksjonærer med begrenset skatteplikt som aldri har vært bosatt i Norge.

Dersom en personlig aksjonær bosatt i utlandet er skattlagt for mottatt aksjeutbytte fra norsk selskap jfr. sktl § 10-13 jfr § 2-3, har han i utgangspunktet ikke krav på fradrag for skjerming fordi han ikke har alminnelig skatteplikt til Norge jfr. sktl § 10-12 første ledd jfr. sktl § 2-1.

For personlig aksjonær bosatt i Norge gis det fradrag for skjerming i alminnelig inntekt jfr. sktl § 10-12 første ledd første punktum. Dette er fordi utdelt utbytte inngår i alminnelig inntekt etter reglene i Skatteloven kapittel 5. En aksjonær bosatt i utlandet uten alminnelig skatteplikt til Norge etter sktl § 2-1, har ikke opparbeidet noen alminnelig inntekt i Norge som det kan gjøres fradrag i. Skjermingsfradraget må derfor gis i den inntekten som er skattepliktig etter sktl § 2-3 første ledd bokstav c jfr. sktl § 10-13.⁴⁷

Spørsmålet blir først hva som skjer dersom aksjonæren er bosatt i utlandet, men fremdeles anses skatterettslig bosatt i Norge jfr. sktl § 2-1. I dette tilfellet vil vilkårene for skjerming være oppfylt jfr. sktl § 10-12 første ledd. Det vil si at aksjonæren har rett på skjermingsfradrag, og mulighet til å fremføre ubenyttet skjerming til senere år. Denne retten må imidlertid opphøre i det han ikke lenger anses skatterettslig bosatt i Norge. Beholder aksjonæren aksjene kan han derimot ha rett til skjerming. Vilåret er at aksjonæren har bosatt seg i en annen EØS-stat jfr. sktl § 10-13 annet ledd. Forskjellen etter

---

⁴⁷ Ot.prp.nr. 92 (2004-2005) pkt. 5.3.3

at den alminnelige skatteplikten til Norge opphørte vil for det første være at aksjonæren nå må søke om skjermingsfradrag i ettertid. Aksjonæren må i utgangspunktet svare 25 % skatt av mottatt utbytte jfr. sktl § 10-13 første ledd jfr. Stortingets skattevedtak § 3-5 tredje ledd. I ettertid kan han søke om skjermingsfradrag og endre skatteberegningen jfr. sktl § 10-13 annet ledd. En annen forskjell i forhold til da aksjonæren hadde alminnelig skatteplikt vil være at for mottatt utbytte utover skjerming vil skattesatsen være 25 % i stedet for 28 %. Er aksjonæren i tillegg bosatt i et land hvor det foreligger skatteavtale, kan skattesatsen bli satt ned til 10-15 %.

Er aksjonæren bosatt i et land som verken er medlem av EØS, eller det er inngått skatteavtale, må man ta utgangspunkt i norsk intern rett for å finne hjemmel for skattelegging av personen og derav finne ut om han kan ha krav på skjerming. Har han ikke vært bosatt i landet på noe tidspunkt, blir det bestemmelsen i sktl § 2-3 første ledd som regulerer skatteplikten. Aksjonæren plikter da å betale skatt til Norge for mottatt utbytte jfr. sktl § 2-3 første ledd bokstav c, jfr. § 10-13 første ledd. Skattesatsen for det mottatte utbytte vil da være 25 % jfr. sktl § 10-13 jfr. Stortingets skattevedtak § 3-5 tredje ledd. Det vil ikke være noen mulighet for denne aksjonæren til å få fradrag for skjerming på utbytte.

Det fremgår av sktl § 10-13 annet ledd at utenlandske aksjonærer gis fradrag for skjerming etter søknad. Det må bety at de må betale full skatt for mottatt utbytte, og at de i etterkant kan få fradraget. Dette fremgår også av forarbeidene som sier at aksjonærer bosatt i utlandet gis skjermingsfradraget ved refusjon etter utgangen av inntektsåret.⁴⁸ Skattesatsen for denne utbyttebeskatningen er som nevnt over 25 %. For norske aksjonærer er derimot skattesatsen 28 %. Av forarbeidene fremgår det at det blir vurdert om det bør skje en samordning av kildeskattesatsen på 25 % og skattesatsen for alminnelig inntekt på 28 %, slik at det ikke får noen betydning for skattelegging av utbytte om aksjonæren er bosatt i Norge eller et EØS land.

---

⁴⁸ Ot.prp.nr. 92 (2004-2005) pkt. 5.3.3

Det kan være mange tilfeller mellom de to eksemplene på aksjonærer som er nevnt her, men de vil jeg ikke gå inn på da det ikke er skjerming som er hovedtema for denne oppgaven.

4.6 Realisasjon av aksje

Som nevnt innledningsvis i oppgaven regnes ikke arv og gaveoverføring som realisasjon jfr. sktl § 9-2 tredje ledd bokstav a og b. Gavesalg derimot regnes som realisasjon jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a. Gavesalg omfattes også av kontinuitetsbestemmelsen jfr. sktl § 10-33 tredje ledd. Hva som ligger i begrepet gavesalg vil fremgå av redegjørelsen i kapittel 5.4.1. Arvelater eller gaveveter realiserer derfor ikke aksjene med mindre de overføres mot et visst vederlag. For arvingen kan det derimot bli aktuelt å realisere de arvede aksjene, typisk ved salg jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a.

Ved realisasjon av aksje vil en gevinst regnes som skattepliktig inntekt jfr. sktl § 10-31 første ledd første punktum. Dersom det foreligger ubenyttet skjerming på aksjen etter sktl § 10-12 første ledd, kan dette føres til fradrag i fastsatt alminnelig inntekt jfr. sktl § 10-31 første ledd annet punktum. Fradraget kan derimot ikke være større enn gevinsten ved realisasjonen jfr. sktl § 10-31 første ledd siste punktum. Ved å trekke fra aksjens inngangsverdi fra vederlaget ved realisasjonen fremkommer gevinst eller tap jfr. sktl § 10-32 første ledd.

Dersom realisasjon av aksjen fører til tap kan dette føres til fradrag i skatteytters inntekt jfr. sktl § 10-31 annet ledd. Ved tap har man ikke anledning til å få fradrag i alminnelig inntekt for ubenyttet skjerming. Ubenyttet skjerming vil i en tapssituasjon gå tapt. Det foreligger en assymetri i lovverket.

5 Skatteloven § 10-33

Hjemmelen for kontinuitet ved eiendomsovergang for aksjer ved arv eller gave følger av sktl § 10-33. Bestemmelsen gjelder tilsvarende ved arv og gave av andel i deltakerlignet selskap jfr. sktl § 10-46. Den videre redegjørelsen vil bare omfatte eiendomsovergang av aksjer.

I dette kapittelet vil jeg først forklare kontinuitetsprinsippets forhold til aksjonærmodellen før jeg gir en redegjørelse for de ulike vilkårene i sktl § 10-33, dens virkeområde og forholdet til andre bestemmelser. Jeg vil underveis vise hvor prinsippet kommer til anvendelse og tilfeller hvor det blir satt til side.

5.1 Forholdet til aksjonærmodellen

Kontinuitetsprinsippet ble innført ved gjennomføringen av aksjonærmodellen. De skattemessige posisjoner som inngår i aksjonærmodellen er de samme som arving eller gavemottaker trer inn i etter sktl § 10-33. Dette gjelder blant annet inngangsverdi og skjermingsgrunnlag jfr. sktl § 10-33 første ledd.

Som nevnt innledningsvis i oppgaven gir aksjonærmodellen muligheter for å opparbeide skattekreditter. Ved diskontinuitetsprinsippet ville disse blitt gjort endelige dersom aksjene ble overført ved arv eller gave. Ved innføringen av kontinuitetsprinsippet har lovgiver nå i stor grad avskåret denne muligheten.

5.2 Sktl. § 10-33 første ledd

”Ved arv eller gave av aksje og andel i selskap som nevnt i § 10-10, jfr. § 10-1, fra person omfattet av § 10-12 til arving eller gavemottaker som omfattes av § 10-12, trer arvingen eller gavemottakeren inn i arvelaters eller givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag,

ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen eller andelen”.⁴⁹

5.2.1 Aksjer

Av sktl § 10-33 første ledd fremgår det at bestemmelsen gjelder for arv og gave av aksjer. Med aksje menes både børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer, siden bestemmelsen gjelder både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper jfr. sktl § 10-30 første ledd første punktum. Det vil si at bestemmelsen kommer til anvendelse for både børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer. Grunnet ulike verdsettelsesregler må det skilles mellom ikke-børsnoterte og børsnoterte aksjer. For kontinuitetsprinsippet har dette betydning ved fastsettelse av aksjens inngangsverdi og skjermingsgrunnlag.

I tillegg til at bestemmelsen gjelder for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper kommer den til anvendelse for selskap og sammenslutning som er likestilt med aksjeselskap jfr. sktl § 10-1 første ledd første punktum. Likestilte sammenslutninger er blant annet sparebanker, gjensidig forsikringsselskap jfr. sktl § 2-2 første ledd bokstav b til e. I tillegg omfattes tilsvarende utenlandske selskaper jfr. sktl § 10-10 første ledd. Arver man aksjer i et aksjeselskap hjemmehørende i utlandet omfattes man av kontinuitetsbestemmelsen så sant de andre vilkårene er oppfylt.

5.2.2 Arv eller gave

Regelen kommer til anvendelse ved eiendomsovergang av aksje ved transaksjonene arv eller gave.

Som nevnt i kapittel 2 omfatter begrepet arv både legalarv og testamentsarv. Arvelater kan ikke komme utenom bestemmelsen ved å testamentere aksjene til arvingen.

---

⁴⁹ Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt § 10-33 første ledd

I forhold til sktl § 10-33 vil det i utgangspunktet ikke være av betydning om en aksje anses mottatt som forskudd på arv eller som gave, da resultatet i forhold til overgang av de skattemessige posisjoner vil bli det samme. Det vil derimot være slik at hvor aksjer overføres som gave, og det ikke foreligger arveavgiftsplikt, vil ikke sktl § 9-7 kunne komme til anvendelse, da bestemmelsen tar utgangspunkt i arveavgiftsberegningen.

Det fremgår ikke av bestemmelsen om kontinuitetsprinsippet kun kommer til anvendelse ved gaveoverføring dersom giver og mottaker er omfattet av reglene om arveavgift. Ser man på bestemmelsens formål, som var at man ikke skulle kunne overføre aksjer for å forhøye det beløp man årlig kunne ta ut av utbytte skattefritt, er det mest naturlig at det bare er de avgiftspliktige som omfattes. Lovens ordlyd derimot gir ingen indikasjoner på dette.

I forarbeidene ble det foreslått som vilkår for kontinuitet at mottaker var arveberettiget etter loven.⁵⁰ Dette gjaldt derimot innføring av et generelt kontinuitetsprinsipp. Jeg kan ikke se at dette forslaget ble opprettholdt ved innføringen av kontinuitetsprinsippet for aksjer. Det er derfor naturlig å legge bestemmelsens ordlyd til grunn, slik at enhver gaveoverføring omfattes, uavhengig av plikten til å svare arveavgift. Dette følger også av revisorforeningens ”arv og generasjonsskifte”, som sier at kontinuitetsregelen skal gjelde også dersom aksjen overføres ved gave til person som faller utenfor den arveavgiftspliktige kretsen.⁵¹ Enhver gaveoverføring er dermed omfattet av bestemmelsen.

5.2.3 Bestemmelsens personkrets

Sktl § 10-33 kommer til anvendelse ved arv eller gave fra person omfattet av sktl § 10-12.

---

⁵⁰ Ot.prp.nr. 35 (1990-1991) pkt. 25.3.3

⁵¹ Larsen Tom, 2009, s. 65

Arvelater eller giver må med andre ord være personlig skattyter med alminnelig skatteplikt til Norge for mottatt utbytte slik det fremgår av sktl § 10-12 første ledd første punktum. Det vil hovedsakelig omfatte personer bosatt i landet jfr. sktl § 2-1 jfr. redegjørelse om alminnelig skatteplikt i kapittel 2.

Personer med begrenset skatteplikt etter sktl § 2-3 er derimot ikke omfattet av kontinuitetsregelen. Det vil si at hvor arvelater eller giver er bosatt i utlandet og har aksjer i et norsk selskap vil ikke arvingen eller gavemottakeren, selv om han er bosatt i Norge, tre inn i arvelaters skatteposisjoner til aksjen da vilkårene for kontinuitet ikke er oppfylt. I et slikt tilfelle vil hovedregelen om diskontinuitet komme til anvendelse slik at det blir aksjens omsetningsverdi som blir inngangsverdien for arvingen. Jeg kort komme inn på dette også i kapittel 6.5.

Videre gjelder sktl § 10-33 om kontinuitet bare dersom arving eller gavemottaker også er personlig skatteyter og har alminnelig skatteplikt til Norge jfr. sktl § 10-33 første ledd jfr. sktl § 10-12 første ledd jfr. § 2-1. Det stilles med andre ord samme vilkår til arvelater og giver, som til arving eller gavemottaker.

Er arvingen bosatt i utlandet, uten å være skattepliktig etter sktl § 2-1, og arver eller får en aksje i gave fra person i Norge, blir inngangsverdi og lignende fastsatt etter forholdene på tidspunktet for arv eller gaveoverføringen. Arvingen vil ikke tre inn i arvelaters eller givers skatteposisjoner.

Med de vilkår som stilles til arving og arvelater samt til giver og gavemottaker for å omfattes av sktl § 10-33, vil et stort antall skattesubjekter falle utenfor kontinuitetsbestemmelsen. Blant annet er juridiske personer ikke omfattet av bestemmelsen, verken som arvelater eller giver, eller som arving eller gavemottaker. I arvetilfeller vil dette uansett ikke være særlig aktuelt, da aksjeselskaper og lignende juridiske personer ikke kan være arvelater på noen måte. Det kan derimot være tilfellet at et aksjeselskap, en stiftelse eller lignende kan fremstå som arving, da ved testament. I et slikt

tilfelle vil altså ikke kontinuitetsbestemmelsen komme til anvendelse. Hovedprinsippet om diskontinuitet som vil i stedet gjelde.

Dersom et aksjeselskap er aksjonær i et annet aksjeselskap, og velger å gi en eller flere av disse aksjene til en personlig skatteyder bosatt i Norge, kommer heller ikke kontinuitetsprinsippet til anvendelse da giveren er en juridisk person.

Videre gjelder som sagt ikke bestemmelsen dersom en av partene er bosatt i utlandet.

5.2.4 Skatteposisjonene

Kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse ved at arvingen eller gavemottakeren trer inn i arvelaters eller givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner jfr. sktl § 10-33 første ledd.

Som følge av kontinuitetsprinsippet vil arving eller gavemottaker få som sin inngangsverdi det arvelater eller giver i sin tid har betalt for aksjen eller eventuelt overtatt ved kontinuitet fra sin arvelater. Skattekreddittene vil da ikke bli endelige, siden urealisert verdistigning på aksjen blir overført til arvingen eller gavemottakeren. Skattekreddittene vil da komme til beskatning dersom arving eller gavemottaker realiserer aksjen.

Ved arv kan ikke inngangsverdien settes høyere enn til det beløpet som man la til grunn ved beregningen av arveavgift jfr. sktl § 9-7.

Skjermingsgrunnlaget skal settes til aksjens inngangsverdi med tillegg for aksjens ubenyttede skjermingsfradrag fra tidligere år jfr. sktl § 10-12 annet ledd, annet punktum. Ved arv eller gave vil skjermingsgrunnlaget være arvelaters eller givers inngangsverdi, med tillegg for eventuell ubenyttet skjerming som er opparbeidet på aksjen. Dersom arvelaters inngangsverdi på aksjen var 500 vil også arvingens inngangsverdi bli 500, med mindre man ved arveavgiftsberegningen velger verdsettelse av aksjen til 60 %. Da vil inngangsverdien være høyere enn det man legger til grunn ved

arveavgiftsberegningen. Har det de siste årene ikke blitt delt ut utbytte på aksjen, slik at det er opparbeidet ubenyttet skjerming på for eksempel 300, må dette legges til inngangsverdien slik at den blir 800 dersom kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse.

Bestemmelsen nevner også øvrige skattemessige posisjoner, men det fremgår ikke hva som ligger i dette. Ser man på andre formuesgjenstander enn aksjer, kan saldo på gevinst- og tapskonto være eksempel på andre skattemessige posisjoner.

For aksjer derimot er det slik at dersom aksjonæren eier flere aksjer i samme selskap, er det den aksjen man anskaffet først som skal anses realisert først jfr. sktl § 10-36 første ledd. Dette kalles FIFO-prinsippet (først inn, først ut), og er også en form for skatteposisjon. Det må bety at dersom en arving arver flere aksjer i samme selskap fra en og samme person, disse er anskaffet til ulike tidspunkter, og arvingen velger å realisere noen av aksjene, vil det være de som arvelater først ervervet som først anses realisert.

5.3 Virkninger av kontinuitetsprinsippet

I dette kapittelet vil jeg gi noen typiske eksempler på tilfeller der kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse, og tilfeller hvor det blir satt til side.

5.3.1 Kontinuitet i normaltilfellet

Et typisk normaltilfelle for kontinuitetsprinsippet vil være hvor en børsnotert aksje overføres ved arv, og både arvelater og arving er skatterettslig bosatt i Norge. Har arvelater ervervet aksjen for 2000 kroner, og aksjens omsetningsverdi ved arvefallet er 5000 kroner, vil arvingens inngangsverdi bli 2000 kroner. I dette tilfellet vil arvingens arveavgiftsgrunnlag være 5000 kroner jfr. aal § 11.

Arvingens skjermingsgrunnlag vil, gitt at det ikke foreligger ubenyttet skjerming på aksjen, være 2000 kroner, det samme som inngangsverdien. Har arvelater opparbeidet ubenyttet

skjermning på eksempelvis 500 kroner, vil dette legges til inngangsverdien, slik at arvingens skjermingsgrunnlag blir 2500 kroner.

Verken inngangsverdien eller skjermingsgrunnlaget vil her være høyere enn det beløpet som legges til grunn ved arveavgiftsberegningen, da den tar utgangspunkt i omsetningsverdien jfr. aal § 11 første ledd. I dette tilfelle vil derfor ikke sktl § 9-7 sette kontinuitetsprinsippet til side.

Dersom en aksje overføres som gave til en person som ikke er arveavgiftspliktig vil heller ikke sktl § 9-7 kunne sette kontinuitetsprinsippet til side. Sktl § 9-7 gjelder bare hvor mottakeren er arveavgiftspliktig. Overfører man en aksje i gave til en god venn for eksempel vil denne personen da tre inn i giverens skattemessige posisjoner jfr. sktl § 10-33.

5.3.2 Sktl § 10-33 i forhold til verdsettelsesbestemmelsene i arveavgiftsloven

I tilfeller hvor det er ikke-børsnoterte aksjer som er gjenstand for arv har arvelater som sagt i kapittel 2 anledning til å velge å verdsette aksjene til 60 % av den skattemessige formuesverdi jfr. aal § 11A annet ledd. Velger arvingen denne verdsettelsen kan det føre til at inngangsverdien han trer inn i etter kontinuitetsprinsippet blir høyere enn den det beløpet som legges til grunn ved arveavgiftsberegningen. Sktl § 10-33 vil da bli satt til side av sktl § 9-7.

Et eksempel kan være hvor inngangsverdien som arvingen trer inn i er 800, og den skattemessige formuesverdien til aksjen er 1000. Velger arvingen en verdsettelse til 60 % ved arveavgiftsoppgjøret blir dette 600. Siden inngangsverdien ikke kan være høyere enn det beløpet som legges til grunn ved arveavgiftsberegningen jfr. sktl § 9-7, vil kontinuitetsprinsippet bli satt til side i dette tilfellet. Arvingens inngangsverdi vil da måtte settes til 600, tilsvarende det beløpet som legges til grunn for beregning av arveavgift.

Selv om kontinuitetsprinsippet her blir satt til side vil ikke opparbeidede skattekreditter gjøres endelige, da arvingens inngangsverdi vil bli satt lavere enn dersom kontinuitetsprinsippet faktisk hadde kommet til anvendelse. Gevinst opparbeidet på arvelaters hånd vil dermed fremdeles komme til beskatning for arving dersom han velger å realisere aksjen.

5.3.3 Kontinuitetsprinsippet satt til side fordi aksjen har sunket i verdi

Hvor omsetningsverdien er lavere enn arvelaters inngangsverdi vil sktl § 10-33 bli satt til side. Dette følger av at inngangsverdien ikke kan settes lavere enn til det som legges til grunn ved arveavgiftsberegningen jfr. sktl § 9-7.

Et tilfelle vil være hvor arvelaters inngangsverdi var 2000, og aksjens omsetningsverdi på arvetidspunktet har sunket til 1000. I dette tilfellet vil sktl § 10-33 bli satt til side av sktl § 9-7, da grunnlaget for arveavgiftsberegningen, som er omsetningsverdien, vil være lavere enn den inngangsverdi arvingen skulle tre inn i. Ny inngangsverdi for arvingen vil da være 1000. Dette betyr at i arvetilfellene vil det bare bli kontinuitet dersom aksjene har steget i verdi. Dette er også i samsvar med bestemmelsens formål, da det i tapssituasjoner ikke vil være opparbeidet skattekreditter.

5.4 Dødsbo og gjenlevende ektefelle

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for kontinuitetsprinsippet hvor et dødsbo eller gjenlevende ektefelle trer inn i avdødes skattemessige posisjoner jfr. sktl § 10-33 annet ledd.

5.4.1 Dødsbo

Et dødsbo trer inn i arvelaters inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen eller andelen jfr.

sktl § 10-33 annet ledd. Arvelatersiden er den samme som etter første ledd. Derimot er det et dødsbo som trer inn i skatteposisjonene i stedet for en arving.

Et dødsbo regnes som eget rettssubjekt, og er også eget skattesubjekt.⁵² Dødsboet er skattepliktig som innretning under selvstendig bestyrelse jfr. sktl § 2-2 første ledd bokstav h.

Et dødsbo oppstår på tidspunktet for dødsfallet, og overtar som innehaver av avdødes eiendeler som skal gå i arv, og blir debitor for avdødes forpliktelser.⁵³ Det vil skje en utlodning av avdødes midler fra dødsboet.

Den som erverver aksje eller andel ved utlodning fra dødsboet tre inn i de samme skattemessige posisjonene som gjaldt for dødsboet jfr. sktl § 10-33 annet ledd, tredje punktum. Om man arver en aksje direkte etter første ledd eller via utlodning fra et dødsbo skal ikke ha noe å si for de skattemessige posisjonene man trer inn i.

5.4.2 Gjenlevende ektefelle

Gjenlevende ektefelle som overtar boet uskiftet trer på samme måte inn i arvelaters inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen eller andelen, i den utstrekning aksjene eller andelen skal anses som arvet jfr. sktl § 10-33 annet ledd, annet punktum.

At en gjenlevende ektefelle overtar boet uskiftet vil si at arvelaters øvrige arvinger etter loven, ikke får utdelt sin del av arven i og med arvefallet jfr. al § 9 første ledd. Når gjenlevende ektefelle dør vil det skje et skifte av boet. Arvingen eller arvingene vil da tre inn i de skattemessige posisjonene etter lengstlevende. Da det vil være kontinuitet ved begge disse overgangene, vil inngangsverdien forbli den samme. Skjermingsgrunnlaget kan

---

⁵² Lødrup Peder, 1999, s. 266

⁵³ Lødrup Peder, 1999, s. 27

derimot endres i løpet av denne tiden dersom det oppstår ubenyttet skjerming på aksjen. Dette vil da øke skjermingsgrunnlaget. Nærmere om vilkår for uskifte og lignende vil ikke bli drøftet her da det ikke er av interesse for oppgaven.

Hva som ligger i uttrykket ”skal anses arvet” fremgår ikke av bestemmelsen. Zimmer sier derimot at dersom ektefellene har hatt felleseie vil halvparten av hver aksje anses som arvet, uavhengig av hvilken ektefelles rådighetsdel aksjene tilhørte. Dette fører til at aksjene beholder sin opprinnelige inngangsverdi for både den delen som anses arvet, og den andre halvparten⁵⁴. Hadde derimot førstavdøde aksjene som sitt særeie, må hele aksjens verdi anses arvet av den gjenlevende ektefellen.

5.5 Gavesalg

Sktl. § 10-33 tredje ledd kommer til anvendelse dersom eiendomsovergangen av aksjene skjer ved gavesalg. Mottakeren av aksjen vil fremdeles tre inn i givers skatteposisjoner jfr. første ledd, men fastsettelsen av inngangsverdi og skjermingsgrunnlag vil være avhengig av om gavesalget innebærer at selger får en gevinst eller pådrar seg et tap. I dette kapitlet vil jeg først redegjøre for hva som ligger i begrepet gavesalg, før jeg går over til å forklare hva som vil skje i en gevinstsituasjon eller tapssituasjon.

5.5.1 Begrepet gavesalg

Bestemmelsen selv gir ingen definisjon eller forklaring av hva som skal legges i begrepet gavesalg. Det er allikevel naturlig å forstå ”gavesalg” slik at mottakeren av eiendelen har betalt et visst vederlag for den, men allikevel såpass lite at det må anses å ligge et visst gaveelement i overdragelsen. I forhold til sktl § 10-33 og aksjer vil da ikke hele aksjens verdi regnes som gave. Gaven blir bare differansen mellom aksjens verdi og det vederlaget som mottakeren betaler.⁵⁵

---

⁵⁴ Zimmer Frederik, 2005, avsnitt 2.2

⁵⁵ Lødrup Peder, 1999, s. 225

I Lignings-ABC 2009 fremgår det at det foreligger et gavesalg dersom vederlaget man betaler for gjenstanden er mer enn symbolsk, eller det er høyere enn inngangsverdien, samt at vederlaget må være mindre enn omsetningsverdien⁵⁶. Om selve vederlaget må ytes i penger fremgår ikke. Dette vil sannsynligvis være det mest vanlige. Det må med andre ord foretas en skjønnsmessig avveining i det enkelte tilfelle om det foreligger et gavesalg, gaveoverføring eller salg.

Kjøper man en aksje som har en omsetningsverdi på 500 kroner, mens selgers inngangsverdi er 200, og man betaler 300 foreligger det et gavesalg. Selve gaven er allikevel bare differansen mellom omsetningsverdien og vederlaget, altså 200 kroner. Betaler man derimot 20 må man si dette bare er en symbolsk sum, slik at her må hele aksjens omsetningsverdi regnes som gave. I utgangspunktet skal det derimot regnes som gavesalg dersom man betaler 480, da denne summen er høyere enn selgers inngangsverdi, i tillegg til at det er under omsetningsverdien. Spørsmålet blir om dette er tilstrekkelig da beløpet er så nærme omsetningsverdien. For å avgjøre om det foreligger gavesalg må man altså avgrense mot de tilfeller hvor man må anse overføringen som gave, og tilfeller hvor det har skjedd et vanlig salg.

5.5.2 Gevinst ved gavesalget

Dersom giveren får en gevinst som følge av gavesalget skal gevinsten legges til inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget som mottakeren trer inn i etter første og annet ledd, jfr. sktl § 10-33 tredje ledd. Skal giveren/selgeren få en gevinst må vederlaget som mottakeren yter/betaler for aksjen være høyere enn givers inngangsverdi.

Begrunnelsen for dette tillegget er at gevinsten ellers ville blitt skattlagt to ganger⁵⁷. Da gavesalg er en form for realisasjon jfr. sktl § 9-2 første ledd bokstav a, må giveren betale

---

⁵⁶ Lignings-ABC, 2009, Gaver og tiskudd utenfor arbeidsforhold og virksomhet, 3. Gavesalg, s. 581

⁵⁷ Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) pkt. 5.6.3.3

skatt av gevinsten. Hadde man ikke lagt til denne gevinsten på mottakers inngangsverdi, ville mottakeren også måtte betale skatt av den samme gevinsten dersom han velger å realisere aksjen. Ved at gevinsten legges til inngangsverdien, får mottakeren en høyere inngangsverdi, slik at eventuell gevinst på hans hånd blir differansen mellom den oppjusterte inngangsverdien og realisasjonsverdien. Dersom gevinsttillegget fører til at skjermingsgrunnlaget blir lavere enn det mottakeren har betalt som vederlag skal skjermingsgrunnlaget settes til vederlaget jfr. sktl § 10-33 tredje ledd siste punktum.

Et eksempel på gavesalg med gevinst kan være dersom giveren har en inngangsverdi på 200 og selger aksjen for 300. Da vil giveren få en gevinst på 100. Mottakerens inngangsverdi og skjermingsgrunnlag blir da 400 (forutsatt at det ikke foreligger ubenyttet skjerming på aksjen). Som sagt over er det et vilkår at omsetningsverdien på salgstidspunktet er høyere enn det mottakeren betaler, altså høyere enn 300.

5.5.3 Tap ved gavesalget

Foreligger det derimot et fradragberettiget tap for giveren som konsekvens av gavesalget skal tapet trekkes fra inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget som mottakeren trer inn i jfr. sktl § 10-33 tredje ledd annet punktum.

Skulle fratrekke føre til at skjermingsgrunnlaget blir lavere enn det vederlaget som mottakeren har betalt for aksjen eller andelen, skal skjermingsgrunnlaget settes til det samme som vederlaget, jfr. sktl § 10-33 tredje ledd siste punktum. På denne måten vil ikke inngangsverdien bli satt lavere enn det som mottakeren har betalt for aksjen eller andelen.

Eksempel på tap kan være dersom selgeren har en inngangsverdi på 1000, omsetningsverdien er 3000, og aksjen blir solgt for 700. I dette tilfellet vil giver/selger få et tap på 300. Mottakeren skal i utgangspunktet få satt sin inngangsverdi og skjermingsgrunnlag til 1000, men på grunn av tapet må det trekkes fra 300. Det vil si at mottakers inngangsverdi og skjermingsgrunnlag blir 700.

5.6 Realisasjon av arvet aksje

Dersom arvingen velger å selge aksjen etter arvefallet, vil gevinst eller eventuelt tap som sagt beregnes ut fra ens inngangsverdi. Dersom kontinuitetsprinsippet kom til anvendelse vil arvingens inngangsverdi være den samme som arvelaters inngangsverdi jfr. sktl § 10-33. Var eksempelvis arvelaters inngangsverdi kr. 100, vil denne bli overført som inngangsverdi for arvingen. Velger man etter en tid å selge aksjen, og den på dette tidspunktet har en omsetningsverdi på kr. 700, har man en gevinst på kr. 600, som blir skattepliktig. Aksjens omsetningsverdi på arvetidspunktet er uten betydning.

5.7 Skjerming på arvet aksje

Dersom kontinuitetsprinsippet kommer til anvendelse vil arvingen tre inn i arvelaters inngangsverdi og skjermingsgrunnlag, slik at disse blir tilsvarende for arvingen. Dette kan innebære en ulempe for arvingen, da han ofte vil få en mye lavere inngangsverdi og da også lavere skjermingsgrunnlag, enn aksjens reelle verdi. I tillegg overtar han urealisert verdistigning oppstått på givers eller arvelaters hånd, som blir skattepliktig for arvingen ved eventuell realisasjon.

5.8 Kontinuitet ved utenlandsforhold

Som det har fremgått tidligere i dette kapittelet kommer ikke sktl § 10-33 til anvendelse dersom arvelater eller giver, eller arving eller gavemottaker ikke har alminnelig skatteplikt til Norge jfr. sktl § 2-1 første ledd. I disse tilfellene har altså ikke lovgiver sett seg nødt til hindre at skattekreddene gjøres endelige.

Dersom en aksjonær bosatt i utlandet gir aksje i et norsk selskap i gave til en person i Norge kommer sktl § 10-33 bare til anvendelse dersom giveren fremdeles anses skatterettslig bosatt i Norge. Utenlandske aksjonærer som aldri har hatt alminnelig skatteplikt til Norge vil aldri kunne falle inn under bestemmelsen.

På samme måte vil heller ikke kontinuitetsprinsippet komme til anvendelse dersom det er arvingen eller gavemottakeren som bor i utlandet, og arver eller mottar aksje i gave fra arvelater eller giver bosatt i Norge. Har derimot arvingen/gavemottakeren alminnelig skatteplikt til Norge fordi han anses skatterettslig bosatt her, vil han som i eksemplet ovenfor omfattes av bestemmelsen. Det samme må bli resultatet dersom begge er bosatt utenlands men anses skatterettslig bosatt i Norge. Det vil derfor være av betydning hvor arvelater/giver og arving/gavemottaker anses skatterettslig bosatt ved arvefallet eller gaveytelsen. Har en av personene begrenset skatteplikt til Norge vil ikke dette være tilstrekkelig til at kontinuitetsbestemmelsen kommer til anvendelse.

I tilfellene hvor arvelater eller giver er bosatt i utlandet må man også ta i betraktning forholdet til arveavgiftsplikten. Har den utenlandske aksjonæren fremdeles norsk statsborgerskap plikter arvingen å svare arveavgift av aksjene. Da vil også reglene om verdsettelse som ble gjennomgått i kapittel 2 komme til anvendelse, noe som igjen kan få betydning for om sktl § 9-7 vil gjelde.

Dersom en aksjonær bosatt i utlandet får fradrag i trukket kildeskatt etter sktl § 10-13 annet ledd, fremgår det av Lignings-ABC for 2009 at han også omfattes av kontinuitetsbestemmelsen i sktl § 10-33.⁵⁸ Dette fremgår ikke av ordlyden i sktl § 10-33, og så vidt jeg kan se heller ikke av forarbeidene. Lignings-ABC kan ikke tillegges like stor vekt som formelle lover og forarbeider, men det er allikevel slik at Lignings-ABC er et arbeidsverktøy for ligningsmyndighetene.

Dette må tolkes slik at en person bosatt i Norge som arver eller får overført ved gave, aksje fra en aksjonær bosatt i utlandet, med begrenset skatteplikt til Norge, som har fått fradrag for skjerming, trer inn i dennes skatteposisjoner etter sktl § 10-33. På den annen side må det være slik at dersom den utenlandske aksjonæren ikke har søkt om skjermingsfradrag, selv om han hadde anledning til det, vil ikke den norske arvingen tre inn i hans

---

⁵⁸ Lignings-ABC, 2009, Aksjer og andeler – kontinuitet ved arv og gave, pkt. 3.4.2, s. 4

skattemessige posisjoner ved et eventuelt arvefall eller en gaveoverføring. Denne muligheten gjelder som sagt bare dersom arvelater eller giver er bosatt i en annen EØS-stat jfr. sktl § 10-13 annet ledd.

6 Gevinstbeskatning ved utflytting

6.1 Innledning

Som nevnt innledningsvis i oppgaven gir aksjonærmodellen muligheter for aksjonæren til å opparbeide skattekreditter. Dette kan skje ved at det ikke blir delt ut utbytte, slik at overskuddet blir værende i selskapet, og i stedet kommer til beskatning av gevinst ved realisasjon.

For å gjøre disse skattekredittene endelige kunne det være aktuelt for aksjonæren å flytte til et land med lavere skatter enn Norge, for så å realisere aksjen. Skattepolitisk vil dette være et problem.

Reglene om skattlegging av aksjer ved utflytting har vært endret flere ganger de siste årene.

Opprinnelig ble spørsmålet bare regulert i sktl § 2-3 tredje ledd. Bestemmelsen er nå flyttet til sktl § 2-3 fjerde ledd. Ordlyden er ikke endret. Reglen går i korthet ut på at personlig skatteyter blir skattepliktig for inntekt ved realisasjon av aksje i ytterligere fem år etter at skatteplikten til Norge opphører etter sktl § 2-1. Formålet med bestemmelsen var å unngå at skatteytere som vurderte å selge aksjer i norske selskaper flyttet ut av landet før realisasjon.⁵⁹

---

⁵⁹ Ot.prp.nr. 1 (2006-2007) pkt. 6.2.1

I tillegg til bestemmelsen i sktl § 2-3 fjerde ledd er det nå innført en ny hovedregel om skattlegging av aksjer ved utflytting i sktl § 10-70. Bestemmelsen regulerer skattlegging av urealisert verdistigning.

Innføringen av bestemmelsen avskjærer aksjonærens mulighet til å gjøre skattekreditter endelige ved å flytte utenlands, da gevinst på aksjene vil bli skattepliktig som om aksjen var realisert før utflytting. Bestemmelsen vil bli nærmere gjennomgått i kapittel 6.3.

Bestemmelsen i sktl § 2-3 fjerde ledd hjemler beskatning av gevinst ved realisasjon av aksjer, når realisasjonen skjer innen fem år etter det året man ikke lenger anses skatterettslig bosatt i Norge. Gevinst ved realisasjon etter dette tidspunktet vil etter denne bestemmelsen ikke være skattepliktig til Norge. Bortfall av skatteplikt er identisk med sktl § 10-70 niende ledd bokstav c, som jeg vil komme tilbake til. Begge regelsettene setter en frist for realisasjon til å skje innen fem år etter opphør av skatteplikt. Jeg vil ikke komme inn på eventuell skatteplikt til tilflyttingsstaten.

Hovedbestemmelsen om skattlegging av gevinst på aksjer ved utflytting fremgår nå av sktl § 10-70. Bestemmelsen var ment å skulle forhindre at aksjer med tilknytning til Norge ble realisert utenlands for å slippe unna norsk gevinstbeskatning.⁶⁰ Forskjellen mellom de to bestemmelsene er for det første at sktl § 2-3 fjerde ledd bare kommer til anvendelse dersom aksjene faktisk blir realisert. Ved sktl § 10-70 blir man derimot skattepliktig som om aksjene var realisert. For det andre kommer sktl § 2-3 fjerde ledd bare til anvendelse ved realisasjon av aksjer i norske selskaper jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd bokstav a. Sktl § 10-70 kommer derimot til anvendelse for aksjer i både norske og utenlandske selskaper jfr. sktl § 10-70 annet ledd bokstav a og c. Dersom skatteyteren blir skattepliktig etter bestemmelsen i sktl § 10-70 vil han ikke samtidig være skattepliktig etter sktl § 2-3 fjerde ledd jfr. denne bestemmelsens siste punktum.

---

⁶⁰ Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.1

I dette kapitlet vil jeg først kort gå inn på forholdet mellom intern rett, skatteavtaler og EØS-retten. Når en person flytter utenlands vil disse regelsettene få betydning for Norges videre beskatningsrett av personen. Jeg vil så gå over til å redegjøre for den nye hovedregelen i sktl § 10-70. Deretter gir jeg en redegjørelse for sktl § 2-3 fjerde ledd, og når denne kommer til anvendelse.

6.2 Forholdet mellom intern rett, skatteavtaler og EØS-retten

Ved vurderingen av om en personlig aksjonær bosatt i utlandet er skattepliktig til Norge vil flere momenter være av betydning. Det vil blant annet være av betydning om personen tidligere har vært bosatt i Norge, da han fremdeles kan ha alminnelig skatteplikt jfr. sktl § 2-1. Videre kan en person skatterettslig bosatt i utlandet, kunne ha begrenset skatteplikt til Norge jfr. sktl § 2-3 første ledd. Det vil også være av betydning i hvilket land aksjonæren anses skatterettslig bosatt. Er vedkommende bosatt i et land Norge har inngått skatteavtale med vil denne virke inn på Norges beskatningsrett. Videre kan EØS-reglene spille inn og begrense norsk beskatning.

Ved den skattemessige behandlingen av personlige aksjonærer bosatt i utlandet, må man ta utgangspunkt i norsk intern rett for å finne ut om det foreligger skatteplikt til Norge, eller eventuelt skattefritak. Mangler norsk intern rett hjemmel for beskatning av utenlandsk aksjonær kan ikke en skatteavtale gi en slik hjemmel.⁶¹

6.2.1 Intern rett og forholdet til skatteavtaler

Norge er bundet av skatteavtaler i forhold til mange land, både i og utenfor Europa. Særlig aktuelle er OECDs mønsteravtale og Nordisk skatteavtale (NSA). Skatteavtalene er inkorporert i norsk rett ved lov av 28. juli 1949 nr. 15 § 1.⁶² Skatteavtalene får dermed

---

⁶¹ Zimmer Frederik, 2009, s. 68

⁶² Zimmer Frederik, 2009, s. 59 og 63

trinnhøyde som formell lov. Ved konflikt med norsk intern rett vil skatteavtalenes bestemmelser gå foran jfr. *lex specialis* prinsippet.⁶³

Disse avtalene inneholder regler som i mange tilfeller utvider eller innskrenker norske bestemmelser. Eksempelvis i forhold til skattelovens bostedsvilkår for skatteplikt i sktl § 2-1, kan skatteavtalene ha bestemmelser som utvider eller innskrenker bestemmelsens vilkår. Blant annet angir NSA i art. 4 hvor en person skal anses bosatt etter denne skatteavtalen.

Det vil ikke bli nærmere redegjort for de enkelte bestemmelser i skatteavtalene her.

I tilfeller hvor man kommer frem til at Norge har beskatningsrett kan dette føre til at aksjonæren blir skattlagt dobbelt, dersom samme inntekt er skattepliktig i hjemlandet. Skatteavtalene vil da regulere hvilken av statene som har beskatningsrett, da man vil forsøke å hindre slik dobbeltbeskatning. For denne oppgaven vil det føre for vidt å gå inn på problemene med dobbeltbeskatning.

Som nevnt i kapittel 2.3.1 skal utenlandske aksjonærer svare 25 % skatt på utbytte utdelt fra norsk selskap. Dersom det foreligger skatteavtale med den andre staten vil som regel skattesatsen være vesentlig lavere enn 25 prosent. Eksempelvis setter OECDs Mønsteravtale og NSA (Nordisk skatteavtale) grensen for hvor mye det utdelende selskaps hjemstat kan skattlegge av aksjeutbytte til 15 % av utbyttets bruttoverdi.⁶⁴

---

⁶³ Brudvik Arthur J., 2009, s. 115

⁶⁴ Zimmer Frederik, 2009, s. 217

6.2.2 Generelt om forholdet til EØS-reglene

Norge er medlem av EØS, og er derfor bundet av bestemmelsene i EØS-avtalen. Avtalen er gjort til norsk lov ved Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-loven) § 1.

EØS-avtalen omfatter ikke skattelovgivning, men statene som er medlem av EØS må allikevel holde seg innenfor de rammene som EØS-avtalen setter.⁶⁵ Herunder forbudet mot forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet (diskrimineringsforbudet) i art. 4.

6.3 Sktl § 10-70

For en personlig skatteyder som har vært bosatt i Norge for så å flytte ut, opphører i utgangspunktet skatteplikten senest tre år etter utflyttingsåret jfr. sktl § 2-1 tredje ledd bokstav a og b, jfr. redegjørelsen i kapittel 2. For skatteydere som ikke lenger er bosatt etter denne regelen gjelder det allikevel en videregående skatteplikt i sktl § 2-3 fjerde ledd bokstav a for skatt ved realisasjon av aksjer. En forutsetning for at aksjonæren skal bli skattepliktig etter denne bestemmelsen er at han ikke er skattepliktig etter hovedregelen i sktl § 10-70, jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd siste punktum. Jeg vil i dette kapittelet gi en redegjørelse for sktl § 10-70.

Sktl § 10-70 kommer til anvendelse for skatteydere som har vært skattepliktige etter sktl § 2-1 første og niende ledd. Hvis vedkommende eier aksjer i norsk selskap på det tidspunkt hvor skatteplikten til Norge opphører etter sktl § 2-1 tredje ledd bokstav a eller b, eller da skatteyderen anses bosatt i et annet land etter skatteavtale, fastsetter sktl § 10-70 første ledd regler for blant annet beregning av skattepliktig urealisert verdistigning på aksjer på utflyttingstidspunktet. Denne skatteplikten er betinget av faktisk realisasjon innen fem år jfr. sktl § 10-70 niende ledd bokstav c, jfr. tilsvarende femårs frist i sktl § 2-3 fjerde ledd.

---

⁶⁵ Zimmer Frederik, 2009, s. 93

I et slikt tilfelle skal gevinstberegning skje som om aksjene var realisert siste dag før tidspunktet for skatteopphøret jfr. sktl § 14-25 jfr. § 10-70 første ledd jfr. annet ledd bokstav a. Det vil si at skatteyteren i utgangspunktet må svare skatt av det som ville vært gevinsten dersom aksjen faktisk var blitt realisert på dette tidspunktet. Skatteplikten er imidlertid betinget inntil videre, fordi skatteplikten først vil inntre ved faktisk realisasjon jfr. sktl § 10-70 syvende ledd.

Bakgrunnen for at tidspunktet ble satt til siste dag før man anses utflyttet er i følge forarbeidene at skatteplikten skal inntre innenfor det tidsrommet hvor skatteyteren fremdeles har alminnelig skatteplikt til Norge etter skatteloven, fordi utflyttingsskatten da kan gjennomføres uten hinder av skatteavtaler.⁶⁶ Man begrenser seg i tillegg til skattlegging av urealisert verdistigning mens man var bosatt i Norge. Sktl § 2-3 fjerde ledd innebar skatteplikt også for verdistigning etter utflytting, som det vil fremgå av redegjørelsen i kapittel 6.4.

Sktl § 10-70 første ledd går ut på at det bare skal foretas en beregning av urealisert verdistigning ved opphør av skatteplikten til Norge. Betalingen av skatten skjer derimot i de fleste tilfeller ved faktisk realisasjon. Dersom aksjen overføres til en ektefelle som anses skatterettslig bosatt i utlandet vil også urealisert verdistigning på aksjen bli skattepliktig som om aksjen var realisert jfr. sktl § 10-70 første ledd siste punktum.

Når man skal beregne den urealiserte verdistigningen på aksjen ved utflytting, fastsetter man utgangsverdien til markedsverdien på tidspunktet hvor realisasjonen anses å finne sted jfr. sktl § 10-70 femte ledd første punktum. Har man opparbeidet ubenyttet skjerming fram til tidspunktet for realisasjon jfr. sktl § 10-12, kommer dette til fradrag i gevinsten jfr. Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.4.3.2. Dette følger også av at bestemmelsene i sktl § 10-30 til § 10-36 skal gjelde så langt de passer jfr. sktl § 10-70 femte ledd annet punktum. Dersom det ikke foreligger en kjent markedsverdi skal verdien fastsettes ved skjønn jfr.

---

⁶⁶ Ot.prp.nr. 1 (2006-2007) pkt. 6.7.2.3

sktl § 10-70 femte ledd tredje punktum. Verdien av ikke-børsnoterte aksjer vil dermed fastsettes ved skjønn da disse ikke vil ha noen kjent markedsverdi. For børsnoterte aksjer derimot kan man ta utgangspunkt i kursverdien jfr. redegjørelsen i kapittel 2.

Den betingede skatteplikten etter sktl § 10-70 gjelder for urealisert verdistigning på aksjer i både norske og utenlandske selskaper jfr. annet ledd bokstav a og c. Siden beregningen skal skje dagen før man anses utflyttet vil det si at aksjer som er ervervet etter dette tidspunktet ikke vil bli skattlagt etter bestemmelsen. Som det vil fremgå av redegjørelsen i kapittel 6.4 nedenfor vil det være noe annerledes for sktl § 2-3 fjerde ledd.

Utsatt betaling av den skattepliktige urealiserte verdistigning etter sktl § 10-70 er betinget av at det stilles betryggende sikkerhet. Det vil i så fall gis en utsettelse av betalingen av skatten frem til aksjen faktisk blir realisert jfr. sktl § 10-70 syvende ledd første punktum. Hvis man ikke stiller slik sikkerhet må man betale skatten ved utflytting. Dette vil i så fall innebære en utvidelse av realisasjonsbegrepet i sktl § 9-2 første ledd, da skatteyder beholder eiendomsretten til aksjene, men allikevel må svare skatt av den urealiserte verdistigningen.

Forbeholdet om sikkerhetsstillelse gjelder ikke om skatteyder flytter til en annen EØS-stat. Da gis denne utsettelsen uavhengig av sikkerhetsstillelse jfr. sktl § 10-70 syvende ledd annet punktum.

Dersom det ved utflytting foreligger et urealisert tap på aksjen er dette tapet fradragsberettiget, så sant man flytter til en annen EØS stat, jfr. sktl § 10-70 tredje ledd første punktum. Man får ikke fradrag for tap dersom tapet har kommet til fradrag i et annet land.⁶⁷ Flytter man til et land utenfor EØS får man dermed ikke fradrag for tap.

Skatteplikten på urealisert verdistigning vil bortfalle helt dersom aksjen ikke realiseres innen fem år etter at skatteplikten til Norge opphørte jfr. sktl § 10-70 niende ledd bokstav c.

---

⁶⁷ Brudvik Arthur J., 2009, s. 573

Dette gjelder tilsvarende for sktl § 2-3 fjerde ledd, som det vil fremgå av kapittel 6.4. Videre følger det av sktl § 10-70 niende ledd bokstav c at skatteplikten også blir uaktuell dersom skatteyteren igjen anses skatterettslig bosatt i Norge. Da vil man være skattepliktig for gevinst ved realisasjon etter sktl § 2-1.

Den beregnede skatten på den urealiserte verdistigningen kan også reduseres dersom aksjen blir realisert til en lavere verdi enn den som fremgikk av gevinstberegningen som ble foretatt ved utflyttingen, jfr. sktl § 10-70 niende ledd bokstav a. Det er derimot et forbehold om at realisasjonsverdien ikke kan settes lavere enn inngangsverdien. Det gis med andre ord ikke fradrag for verdifall under opprinnelig kostpris, hvis verdifallet skjer etter utflytting. Skjer verdifallet før utflytting vil man ha et tap som vil være fradragsberettiget etter tredje ledd.

Videre kan det gis fradrag i den beregnede skatten dersom gevinsten er skattepliktig til en annen stat jfr. sktl § 10-70 niende ledd bokstav b.

Sktl § 10-70 gjelder bare dersom samlet gevinst for skattepliktige aksjer, med fratrukk for fradragsberettiget tap overstiger 500 000 kroner jfr. sktl § 10-70 fjerde ledd. Dersom skatteyteren flytter utenlands og den latente gevinsten er lavere enn dette beløpet vil det ikke foreligge skatteplikt etter § 10-70. Da vil i stedet sktl § 2-3 fjerde ledd komme til anvendelse. En redegjørelse for denne bestemmelsen blir gitt i kapittel 6.4. Begrunnelsen for denne terskelverdien ligger i at man ikke ville anse enhver latent gevinst som grunnlag for skattemotivert utflytting.⁶⁸ I tillegg fører terskelverdien til at man skjærmer skattytere med mindre gevinster fra skattlegging.⁶⁹

Dersom skatteyteren ikke har realisert aksjen innen fem år etter at skatteplikten opphørte bortfaller skatteplikten jfr. sktl § 10-70 niende ledd, bokstav c.

---

⁶⁸ Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.4.3.2

⁶⁹ Ot.prp.nr. 1 (2006-2007) pkt. 6.9.1.3

Siden gevinstberegningen foretas ved utflytting vil ikke skatteyder bli skattepliktig for verdistigning på aksjen etter dette tidspunktet. Etter fem år vil skatteyder heller ikke være skattepliktig for den opprinnelige gevinsten.

6.4 Sktl § 2-3 fjerde ledd

Et vilkår for skatteplikt etter sktl § 2-3 fjerde ledd er at personen tidligere har hatt alminnelig skatteplikt etter sktl § 2-1 første og niende ledd. En aksjonær som aldri har vært bosatt i Norge, men som eier aksjer i norske selskaper, vil dermed falle utenfor bestemmelsen. En slik skatteyder vil bare være skattepliktig for utbytte jfr. sktl § 2-3 første ledd bokstav c.

Videre må aksjen realiseres ”innen fem år etter utløpet av det kalenderår bostedsskatteplikten til Norge bortfalt”, for at skatteplikt skal inntre, jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd. Realiseres aksjen for eksempel seks år etter utflytting blir ikke aksjonæren skattepliktig for eventuell gevinst på aksjen.

Den fortsatte skatteplikt for skatteyder som har vært bosatt i Norge gjelder for aksjer i norske selskaper jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd bokstav a. Eier vedkommende aksjer i utenlandske selskaper når man flytter ut vil disse ikke omfattes av skatteplikten etter § 2-3 fjerde ledd. Men bestemmelsen vil føre til at skatteyder ved realisasjon i femårs-perioden også blir skattepliktige for gevinst på aksjer som er ervervet etter utflytting, forutsatt at det er aksjer i norske selskaper.

Begrunnelsen for femårs vilkåret var at man ikke anså utflytting som skattemessig motivert dersom aksjene ble realisert senere enn fem år etter utflytting.⁷⁰ Realiserer man aksjen etter at det er gått fem år er man etter sktl § 2-3 fjerde ledd ikke skattepliktig for eventuell gevinst ved realisasjonen. Det samme femårs- vilkåret er videreført i sktl § 10-70 som vist i kapittel 6.3

---

⁷⁰ Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.2.1

Fordi beskatningsretten etter sktl § 2-3 fjerde ledd innebærer at også gevinst etter utflytting er skattepliktig til Norge, og dette ble ansett å gå lenger enn det som var bestemmelsens formål om å hindre skattemotivert utflytting, ble sktl § 10-70 innført.⁷¹ Som vist i kap. 6.3 innebærer sktl § 10-70 en skatteplikt på urealisert gevinst på aksjer ved utflytting, men bare for gevinst frem til utflyttingsdagen. Dersom aksjonæren har skatteplikt etter sktl § 10-70 skal man ikke skattlegges etter sktl § 2-3 fjerde ledd jfr. sktl § 2-3 fjerde ledd siste punktum.

Sktl § 2-3 fjerde ledd kommer bare til anvendelse dersom aksjene faktisk blir realisert i femårsperioden. Eiendomsovergang ved arv eller gave omfattes dermed ikke da det ikke er realisasjon jfr. sktl § 9-2 tredje ledd. Ved at aksjer blir overført ved gave i fem-årsperioden, eller senere, blir dermed skattekredittene endelige. Dersom personen dør etter utflytting, i løpet av femårs-perioden, kommer heller ikke bestemmelsen til anvendelse.

Kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33 vil heller ikke komme til anvendelse i denne perioden da arvelateren ikke lenger anses skatterettslig bosatt i Norge. Se nærmere kapittel 6.5.

6.5 Gave og arv ved utflytting

I forhold til sktl § 10-70 kommer bestemmelsene i sktl § 10-30 til § 10-36 til anvendelse så langt de passer jfr. femte ledd. Kontinuitetsprinsippet i sktl § 10-33 skal dermed også komme til anvendelse så langt det passer. Da sktl § 10-70 først kommer til anvendelse når skatteyter ikke lenger anses skatterettslig bosatt i Norge, må det bety at kontinuitetsprinsippet ikke får noen innvirkning på bestemmelsen da det bare gjelder så lenge partene er skatterettslig bosatt i Norge. Det betyr at dersom aksjonæren dør etter at skatteplikten til Norge er opphørt vil ikke arvingene tre inn i hans skattemessige posisjoner jfr. sktl § 10-33.

---

⁷¹ Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) pkt. 11.4.1

Dersom aksjene overføres ved gave til en person som ikke er skattemessig bosatt i Norge vil retten til utsatt betaling av skatten bortfalle jfr. sktl § 10-70 åttende ledd første punktum. Bestemmelsen setter her en begrensning til gaveoverføring hvor mottakeren ikke er bosatt i Norge. Er derimot gavemottakeren bosatt i Norge vil ikke rette til utsatt betaling falle bort etter sktl § 10-70.

6.6 Gevinstbeskatning av utenlandsk aksjonær

Norsk intern rett har ingen hjemmel for skattlegging av utenlandsk aksjonærs gevinst ved realisasjon av aksjer i norsk selskap.⁷² Dette gjelder bare de aksjonærer som aldri har vært bosatt i Norge, med andre ord aksjonærer med begrenset skatteplikt jfr. sktl § 2-3 første ledd. De som tidligere har hatt alminnelig skatteplikt omfattes av sktl § 10-70 eller eventuelt sktl § 2-3 fjerde ledd.

---

⁷² Zimmer Frederik, 2009, s. 223

7 Litteraturliste

Lovgivning

- 1949 Lov om adgang for Kongen til å inngå overenskomster med fremmede stater til forebyggelse av dobbeltbeskatning mv. (dobbelbeskatningsavtaleloven) av 28. juli 1949 nr. 15
- 1964 Lov om avgift på arv og visse gaver (arveavgiftsloven) av 19. juni 1964 nr. 14
- 1992 Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidet, 1992-05-02
- 1992 Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v, (EØS-loven) av 27. november 1992 nr. 109
- 1996 Nordisk skatteavtale (NSA) Overenskomst av 23. september 1996 mellom de nordiske land for å unngå dobbeltbeskatning med hensyn til skatter på inntekt og formue
- 1997 Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 44
- 1997 Lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 45
- 1999 Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) av 26. mars 1999 nr. 14
- 1999 Forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14
- 2008 Kunngjøring av 27. november 2008 nr. 1289 av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2009

Forarbeider

- Ot.prp. nr. 35 (1990-1991) Skattereformen 1992,
- Ot.prp. nr 16 (1991-1992) Oppfølging av skattereformen 1992
- Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte – og avgiftsopplegget 2005- lovendringer
- Ot.prp. nr. 92 (2004-2005) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv.
- Ot.prp. nr. 1 (2005-2006) Skatte – og avgiftsopplegget 2006 - lovendringer
- Ot.prp. nr. 1 (2006-2007) Skatte – og avgiftsopplegget 2007 – lovendringer
- NOU 2000:8 Arveavgift

Artikler

- Zimmer Frederik, *Kontinuitetsprinsippet for aksjer*, I: Tidsskrift for skatt og avgift (Skatterett), nr. 02/2005, s. 113-127
- Torgrimsen Bjørn, *Aksjonærmodellen og formuesskatt – en uventet bivirkning?*, I: Tidsskrift for skatt og avgift (Skatterett), nr. 03/2006, s. 206-212
- Alstadsæter Annette, Erik Fjærli og Thor Olav Thoresen, *Reaserch note: Om bakgrunnen for og utformingen av skattereformen i 2006*, I: Beta, Scandinavian Journal of Business Research, nr. 01/2006, s. 64-80

Litteratur

- Zimmer, Frederik, *Internasjonal inntektsskatterett*, 4. utg, Universitetsforlaget, Oslo, 2009
- Zimmer, Frederik, *Lærebok i skatterett*, 5. utg. Oslo, Universitetsforlaget, 2005
- Zimmer, Frederik, *Arv og skatt*, Oslo 1978
- Zimmer, Frederik, Bugge, Arentz-Hansen, & Rasmussen (BAHR) *Bedrift, selskap og skatt, Inntektsbeskatning av næringsdrivende, selskaper og selskapsdeltakere*, 4. utgave, Oslo, Universitetsforlaget, 2006
- Harboe, Einar, *Arveavgift*, 2. utg. Oslo, Tanoe Aschehoug, 2000

- Lødrup, Peder, *Arverett*, 4. utg, Oslo, 1999
- Brudvik, Arthur J., *Skatterett for næringsdrivende*, 32. utgave, Cappelen akademiske forlag, 2009
- Larsen, Tom og Børge Busvold – Revisorforeningen, *Arv og generasjonsskifte*, 5. utgave, Oslo 2009
- Harboe Einar, og Ivar Hobbelhagen, *Skattespørsmål ved flytting*, Oslo, Universitetsforlaget, 2002

Annet

- Lignings – ABC 2009 (siteret fra Lovdata.no) 26.10.09,-http://websir.lovdata.no/cgi-/lex/wiftsok?button=%A0+S%D8K+%A0&emne1=&emne2=&emne3=&titt=ot.prp/.nr.1+2005*&dato=&depa=&trunker=on

Se <http://www.ub.uio.no/ujur/henvisninger/>

8 Lister over tabeller og figurer m v

Se <http://www.ub.uio.no/ujur/henvisninger/>